

“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
на тему:

“Організація обліку і контролю загальновиробничих витрат”

Виконала: студентка 4 курсу, групи ОО(з)-41
спеціальність 071 “Облік і
оподаткування”

Червінська Л.Д

(прізвище та ініціали студента)

Керівник д.е.н. професор Лещук Г.В

(прізвище та ініціали)

Рецензент д.е.н. професор Дмитришин Л.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2022 р.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА МЕТОДИ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ	
1.1. Економічна сутність витрат державного сектору економіки та методи їх оптимізації.....	5
1.2. Класифікація витрат державного сектору економіки.....	11
1.3. Методика визнання та оцінка загальновиробничих витрат	20
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ КОЛОМИЙСЬКОГО ПОЛІТЕХНІЧНОГО КОЛЕДЖУ	
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика Коломийського політехнічного коледжу.....	26
2.2. Синтетичний та аналітичний облік загальновиробничих витрат державного сектору.....	32
2.3. Документування обліку загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу.....	38
РОЗДІЛ ІІІ. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУВ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	
3.1. Удосконалення організації аналізу загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу.....	48
3.2. Вдосконалення аналізу ефективності управління загальновиробничими витратами.....	55
3.3. Напрямки удосконалення контролю загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу.....	62
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Складність управління фінансовою ситуацією підприємства в умовах економічної кризи та інтеграційного процесу вимагає створення інформаційного забезпечення управління витратами. Підприємства мають отримувати максимальну віддачу від свого часу не лише шляхом продажу продукції (товарів, робіт, послуг) за вигідною ціною, а й за рахунок зниження витрат. Якщо таким чином збільшення доходів підприємства залежить переважно від зовнішніх умов його діяльності, то зниження витрат – насамперед від дій суб'єкта, а саме: організації виробничих процесів, обраної облікової політики, правильного обліку витрат, ефективний аналіз і на основі цього обґрунтовані управлінські рішення.

Із запровадженням національної системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог ринкової економіки та міжнародних стандартів змінилися організаційні принципи формування витрат та їх відображення в системі бухгалтерського обліку. Поки що облік і аналіз корпоративних витрат і діяльності слід удосконалювати, шукати нові підходи до вирішення проблеми правдивого відображення в обліку та звітності.

Бухгалтерський облік і аналіз витрат досліджували такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець, голова СФ, З. В. Задорожний, В. А. Деррі, Ж.Д. Крупка, Г.З. Махмудов, Є. В. Мних, Л. В. Нападовська, В. М. Панасюк, В. Ф. Палій, Г.О. Партін, М.І. Скрипник, В.Г.Сопко, А.М. Турила та ін. Віддаючи належне значним досягненням цих науковців, ми вважаємо, що деякі організаційні проблеми з методами бухгалтерського обліку та аналізом витрат бізнесу потребують подальшого дослідження.

Метою написання роботи є доведення організаційно-методичних засад, а також розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення.

Бухгалтерський облік та аналіз витрат є основними видами діяльності в сучасному бізнес-середовищі.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути характер економії витрат та методи оптимізації;

- визначити організаційні аспекти обліку витрат;
- детально розглянути оцінку визнання витрат на підприємстві;
- дати загальну організаційно-економічну характеристику Коломийського політехнічного коледжу;
- знайти особливості організації обліку загальновиробничих витрат;
- оцінити стан і структуру загальновиробничих витрат;
- провести теоретичний аналіз для вдосконалення організації обліку витрат Коломийського політехнічного коледжу;
- покращити оцінку стану, обсягу та структури витрат на підприємстві;
- рекомендувати вдосконалення методів оптимізації витрат у Коломийському політехнічному коледжі;
- на основі досліджень зробити певні висновки про стан фінансування в Коломийському політехнічному коледжу.

Об'єктом дослідження є процеси обліку витрат та методи їх оптимізації у Коломийському політехнічному коледжі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів обліку витрат та методів оптимізації на підприємстві.

Для досягнення цих цілей і завдань використовуються такі методи дослідження: діалектика, системний підхід, аналіз і синтез. При цьому із загальнонауковими методами використовуються спеціальні методи.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Кліфікаційна робота включає 11 рисунків та 19 таблиць. Робота викладена на 82 сторінках. Список літератури включає 71 найменувань.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА МЕТОДИ ЇХ ОПТИМІЗАЦІЇ

1.1. Економічна сутність витрат державного сектору економіки та методи їх оптимізації

Сьогодні, в умовах жорсткої конкуренції вищих навчальних закладів, важливо досягти максимального збільшення студентів та підвищити якості рівня освіти. Таким чином, бухгалтерський облік є єдиним джерелом інформації, необхідної для одержання даних для визначення облікових витрат, обсягів продукції (товарів, послуг) у грошовому та натуральному вираженні, а також загального управління та контролю її економічної діяльності.

Ефективна діяльність коледжу та її подальший розвиток базується на правильному розумінні та визначенні витрат як однієї з якісних характеристик, важливих у її діяльності та є ключовими для компанії в основі її діяльності. Вартість є одним із ключових аспектів, що визначає розмір прибутку підприємства і, відповідно, його фінансовий стан, конкурентоспроможність та рентабельність.

Вартість — дуже значна економічна категорія, сутність якої досліджується з самого початку осмислення фактів і явищ економічного життя та виникнення економічної думки [1].

Всі підходи до тлумачення сутності поняття “витрати” можна розділити на дві категорії, а саме: за економіко-теоретичним (фундаментальним) змістом та бухгалтерським (прикладним) змістом, що представлено на рис. 1.1.

Таким чином, виявляється доцільним на основі двох категорій підходів визначити два формулювання категорії “витрати”:

- як економічної категорії;
- як об'єкта бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

У кожній сфері економічного розвитку розуміння витрат не залишається постійним, а змінюється разом із загальним розвитком

економічної теорії та теоретичних і практичних аспектів управління ними.

Рис. 1.1. Групування підходів до сутності витрат

Сформовано на основі джерела[2]

Таким чином, треба зазначити, що на перших двох етапах розвитку знань про витрати є певні досягнення, але немає чіткого формулювання категорії витрат. На наступних двох етапах вчені встановили такі поняття, як “вартість” і “витрати на оплату праці”, “бухгалтерські витрати”, “економічні витрати”. І проте на останньому етапі починають досліджувати сутність “ціни”.

Враховуючи, що в сучасних економічних умовах економічний підсумок до сутності витрат є найбільш прийнятним з точки зору об’єктивності та достовірності інформації для економічного керівництво вважаємо за необхідне визначити поняття “собівартість”.

А отже, витрати – достовірно оцінюється компонент що призводить до

зниження економічної вигоди у вигляді зростання зобов'язань або зменшення активів та корелює із доходом.

Методологічною основою обліку витрат та його визначенням є велика кількість нормативно-правових документів національного та міжнародного призначення, кожному з яких відводиться важливе місце у вивченні даної теми.

Зокрема, П (С) БО 16 “Витрати”, який закладає основу для творення облікової інформації про витрати та розкриття її у фінансовій звітності державного сектора[3]. Відповідно до П(С)БО 16 видатки – це витрати, які зменшують активи або збільшують зобов'язання. Такі витрати називають витратами підприємства інакше кажучи витратами звітного періоду [4, с 54]

При цьому вартість тих чи інших факторів виробництва може змінитися в залежності від прийнятих рішень, і, ясна річ вони не однакові на різних підприємствах.

Дуже важливим при розгляді цієї теми є Податковий кодекс України [5]. У розділі якого визначено, що витрати — це сукупність яку платник податку, у будь-якій формі понесених витрат у діяльності платника податку і які призводять до зменшення активів або зріст зобов'язань, призводять до здешевлення власного капіталу (крім змін капіталу дякуючи вилученням або розподілу влади).

Згідно НП (С) БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, збори це зменшення активів або підвищення зобов'язань зниження власного капіталу (без урахування змін власного капіталу в результаті вилучення або розподілу власникам) протягом звітного періоду [6 с. 41].

Щодо міжнародних стандартів, поняття витрат розкривається в кількох положеннях МСФЗ 1 “Подання фінансової звітності”, МСФЗ 16 “Основні засоби”, МСФЗ 18 “Дохід”, МСФЗ 23 “Витрати за позиками”, МСФЗ 38 “Нематеріальні ресурси”, “Активи” і так далі.

За класифікацією витрат необхідно оцінити собівартість продукції і, відповідно, ціну, а також визначити собівартість продукції. Будь-яка

класифікація заснована на певних критеріях.

Найбільш поширеною також є класифікація витрат за такими ознаками наведенні у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація загальновиробничих витрат

Ознаки класифікації	Види витрат
1. Залежно від того, як конкретний об'єкт пов'язаний із витратами	- прямі; - непрямі.
2. Ступінь залежності від обсягу виробництва	- прості; - змінні.
3. Щодо виробничих процесів	- основні; - накладні; - витрати на обслуговування; - керування виробництвом.
4. За ступенем однорідності	- прості; - складні;
5. За економічним змістом	- згруповані за економічними елементами; - згруповані за статтями калькуляції.
6. Залежні від діяльності компанії	- залежні; - незалежні.

Сформовано автором

Відповідно, у вітчизняному бухгалтерському обліку, крім функціональних ознак класифікації витрат, класифікація витрат з метою виділення інших проявів що розрізняють витрати за статтями витрат, що включають і не включають витрати, виробничі та невиробничі, ґрунтовна і невичерпний, релевантні та неактуальні, контрольовані та неконтрольовані.

Крім того, поряд з різними класифікаціями на практиці існує класифікація витрат, що відповідає аспектам керівництво ними.

Крім того, виходячи з вартості П(С)БО 16, класифікованої за виробництвом, операцій та інших витрат

Отже, організація обліку витрат на підприємстві повинна бути організована за принципами, які зображені на рисунку 1.2 [7 с.49].

У сучасних умовах успіх компанії залежить від корпоративного управління витратами, що включає контроль та керівництво витратами.

Управління витратами – це достатньо важкий процес спрямованого творення витрат, постійного контролю та стимулювання зниження темпів, що є важливою функцією економічних механізмів підприємства [8].

Рисунок 1.2 Основні принципи організації обліку витрат

Сформовано автором

Основне завдання – знайти шлях за допомогою основних функцій (планування, облік, розрахунок, розгляд і контроль витрат) високоефективного застосування обмежених наявних ресурсів. Кожна бізнес-структура в компанії виконує різну функцію врядування витратами, але всі вони мають одне доручення – оптимізацію витрат.

Оптимізація витрат – це спосіб пошуку найбільш ефективних методів і моделей управління в умовах обмеженості фінансових ресурсів.

Оптимізація процесу калькулювання реалізується шляхом використання набору різних методів і моделей обґрунтування як абсолютні та відносні значення, а також структура витрат.

Результатом вживання програми є вирішення проблем, пов'язаних з:

- оцінка обґрунтованості абсолютної величини витрат;
- додержуватися запланованих значень;

- оцінення факторів, що формують обсяг і структуру витрат;
- своєчасне виявлення резервів зниження собівартості та визначення та обґрунтування механізмів мобілізації таких резервів.

Сучасні методи мінімізації витрат мають існувати ефективними, простими у використанні, своєчасними для одержання управлінських рішень. Важливим аспектом є інформаційна ефективність, оскільки швидке реагування на ступінь виробничих витрат і собівартості продукції можливе тільки при ефективній і правильній організації бухгалтерського обліку, що визначає причини змін не тільки завдяки аналізу обліку, а й первинних процесів.

Враховуючи особливості необхідної інформації, дозволено визначити найбільш прийнятні методи оптимізації витрат: функціональний та коштовний аналіз; цільова калькуляція витрат; витрати LCC; калькуляція EVA; аналіз HUZ; балансовий метод; операційні та прикладні компанії; аутсорсинг [9 с. 52].

Кожен із методів має певні прикмети і може бути реалізований за певних умов. Зауважимо, що цей метод вимагає впровадження інформаційних технологій, оскільки є потрібність у звітності та контролі за всіма процесами, з метою оптимізації витрат перед основною системою [10 с. 23].

Особливістю об'єктів витрат адміністрування є їх різноманітність, постійна зміна під впливом факторів зовнішнього середовища, різна динаміка в певний відрізок часу. Все це призводить до труднощів точної оцінки собівартості, динаміки, рівня витрат, визначення впливу витрат на результати діяльності компаній та методи оптимізації.

Ефективність контролю рівня та регулярного планування та обліку витрат також залежить від надання відповідної інформації на всіх рівнях управління витратами.

Тому спілка обліку витрат на підприємстві є дуже важливою, оскільки собівартість є одним із ключових аспектів цього визначити розмір прибутку

підприємства, а відповідно, їх економічний стан, конкурентоспроможність та рентабельність. У кожній сфері економічного розвитку розуміння витрат не залишається постійним, а змінюється разом із загальним розвитком економічної теорії та теоретичних і практичних аспектів управління ними. Дослідження різних інтерпретацій категорій

“Витрати” під час їх історичного розвитку дозволили узагальнити сутність цього поняття. Методологічною основою обліку витрат та його визначенням є велика кількість нормативно-правових документів національного та міжнародного призначення, що характеризуються економічною природою витрат та їх класифікацією [11 с.97]. З розробкою нових методів і підходів до витрат державного сектора, витрати можуть посилити управлінський вплив, тому що можливо розшукувати більше ефективні способи їх оптимізації за допомогою методів і моделей для обґрунтування абсолютної і відносної структури витрат і витрат, а також знизити загальні витрати підприємства.

1.2. Класифікація витрат державного сектору економіки

Створюючи діяльність, коледжу зазнають різноманітні витрати. Але за своєю основою термін “витрати” є багатоаспектним і багатограним, це зобов’язує їх класифікації.

Л. Сук надає певно визначення: “Класифікація витрат – це згрупування витрат за деякими ознаками, яких є різноманітну кількість. Класифікація підтримує важливіше зрозуміти основу витрат, вивчити лад їх створення і об’єкту використання”. Науковець класифікує витрати за трьома особливостями:

- для регулювання і контролю;
- для прийняття керувальних рішень;
- для визначення фінансового результату та оцінки запасів [12, с. 46-47].

Класифікація витрат необхідна, по-перше, для формування

ціноутворення та вартості продукції; по-друге, для формування собівартості продукції, тобто місцевих витрат.

Класифікація виробничих витрат дає шанс одержати обсяг об'єктивної наявних згруповань, які відкривають внутрішні будов процесів утворення групових витрат і відношення між різними їх частками.

Змістовний об'єм ємність економічних зразків витрат виробництва обумовлюють від справедливого вибору згруповані класифікаційних властивостей, які обчислюють інформаційні ознаки об'єкту. Складність побудови, розмаїття процесів утворення витрат теперішнього підприємства зумовлює їх класифікацію за ланцюгом ознак.

Методологічні джерела обліку витрат виробництва на правовому рівні протягом численних десятиліть залишалися незмінними, а через це, усі наукові дослідження та розробки відповідно класифікації витрат трапилося поза увагою.

Сьогодні лад утворення в обліку даних про витрати обчислюється П(С)БО 16 “Витрати”. Відповідно даного положення витрати обчислюються витратами звітного періоду синхронно з обчисленням доходу, для одержання якогось створені. Витрати, які не можна прямо з'єднати з доходом даного періоду, зображають у змісті витрат даного звітного періоду, у даному якого вони були понесені [13].

Якщо діяльність постачає отримання економічних зручностей протягом декількох звітних періодів, то витрати обчислюються курсом систематичного поділу його вартості між певними звітними періодами.

Витрати державного сектора потрібно класифікувати за певними ознаками. Отже, для обчислення фінансового результату головним за все потрібно класифікувати витрати за видами роботи:

1. витрати, що створюються у процесі надзвичайних подій;
2. витрати, що створюються у процесі звичайної роботи [14].

Отже, витрати, що утворюють у процесі звичайної роботи, можна поділити на витрати від неопераційної та операційної роботи.

Операційна робота ділиться на основну та іншу роботу; класифікація витрат за даними видами роботи ідентична:

1. адміністративні витрати (корпоративні та загальні витрати, витрати на підтримання адміністративно-управлінського співробітника тощо);
2. витрати на збут (витрати на пакувальні сировини та ремонт тари, витрати на маркетинг, комісійні продавцям та оплата праці, тощо);
3. витрати державного сектору;
4. інші операційні витрати (витрати на розробки та дослідження, наведенні штрафи та пеня тощо).

Фінансова робота даного коледжу проектує утворення витрат у постанові витрат (втратах) від внески в капіталі – це збитки, які одержані шляхом інвестицій, які обчислюють методом участі в багатстві, та фінансових витрат.

Витрати на інвестиційну роботу державного сектору утворюються собівартість здійснених фінансових вкладень, необоротних ресурсів та іншого статки коледжу.

Витрати від виняткових подій – це, основним за все, втрати від виняткових подій (техногенних аварій, пожеж, стихійного лиха, тощо).

З погодженням П(С)БО 16 “Витрати” часткові пункти Типового положення з обліку, калькулювання і планування, собівартості продукції (послуг, робіт) які втратили свою силу. Відповідно до П(С)БО 16 п.11 та п.17 до собівартості виконаної продукції (послуг, робіт) не належать витрати на збут, адміністративні витрати, які утворили собівартість [15].

Згідно, нормативно-законодавча підстава точно впроваджує головні запитання щодо обчислення витрат та їх відведення на собівартість продукції, проте не контролює підприємства у виборі поділу витрат для бажань системи обліку.

Поряд з цим, дослідження загальноприйнятих класифікацій рекомендацій і витрат стосовно до їх покращення, які включають в

економічних публікацій, доказують характерність їм ланцюги серйозних недоліків, які не призводять повноцінною повнотою утворити об'єктивний образ про об'єкт дослідження. В економічній публікації немає спільної думки про склад і кількість властивостей, за якими знак класифікувати витрати, ідентифікація спільних ознак систематизування витрат і недостатня єдина термінологія. Під спільними назвами ознак усвідомлюють іноді різноманітні підстави. Наявні класифікації страждають дефіцитом системного критерію до відбору ознак і стосовно даного фрагментарністю і неповнотою.

Велика кількість науковців дають економічне доказування витрат на виробництво, виділяються з наукової класифікації, яка має головне твердження для формування собівартості.

Професор Б.І. Валуєв звертає увагу на тому, що призначення будь-якої класифікації є у з'ясуванні внутрішньої будови об'єкта дослідження, реально належних йому якостей і висуває класифікацію, яка охоплює п'ятнадцять складових за властивостями [16, с.8].

Вчені економісти П.С. Безрук, А.Н. Кашаєв та І.П. Комісаров за суті своєї робіт беруть техніко-економічну основу та функціональне вивчення витрат [17, с. 205].

Класифікація витрат за ознаками виробництва відноситься В.Є. Ластовецькому [18, с. 106]. Продовження даних ознак вивчає М.С.Пушкарта пропонує класифікувати витрати за економічною стадіями і однорідністю створеного групами статей та процесу функціонування коледжу [19, с. 263-264]. Вчений В.В. Сопко надає поширену класифікацію витрат для структури бухгалтерського внутрішнього обліку [20, с. 493-496].

На теперішній час не досягнуто загальної точки зору з питань кількості властивості групування витрат. Отже, ми вважаємо, не потрібно здійснити дану класифікацію витрат, яка б стала загальною для усіх підприємств спільно. На це впливає, насамперед, галузева особливість, а також технологічна специфіка державного сектору. Спільний підхід у даному запитанні не реальний ще й через те, що класифікація витрат, безперервно

доповнюється та змінюється. Отже, ми думаємо, що опрацювання наведеної проблеми, потрібно обмежуватися галузевою приналежністю.

Класифікація витрат на досліджуваному підприємстві зобов'язана ґрунтуватися на класифіковані витрат за призначеннями виробничого розвитку та його економічного ролі у даному розвитку.

Міжнародні норми з виробничого практики і обліку його корпорації в країнах з цивілізованою економікою передбачають різноманітні різновиди класифікації витрат відповідно до шляхів обліку витрат та цільової установки. Під шляхом обліку витрат володіють на увазі сфери роботи, де потрібний відокремлений планомірний облік витрат. Покупці внутрішніх даних установлюють даний напрям обліку, який їм відповідний для забезпечення даних за частковою проблемою.

Отже, на погляд видатного вченого К. Друрі, план класифікації витрат підпорядкованість від призначення даних[21, с. 420].

Поодинокі автори визначають достовірним одночасно створювати групування витрат як за особливостями так і за видами роботи [20; 74; 85]. Українські вчені В.І. Єфіменко та С.Ф. Голов основним об'єктом аналізу в розвитку управління помічають витрати. Тому класифікація витрат дуже головна для розуміння того, як ними керувати. Для даного вони установлюють три курсами класифікації витрат.

По-перше, для оцінки ресурсів та формування фінансового результату. По-друге, для погодження рішень. По-третє, для контролю здійснення. В суть даної класифікації покладено положення: різноманітні витрати – для різної мети[21, с.213].

На думку, В.Палія та Р.Вандер Віла вважають, що система класифікації даних для бажання оперативного обліку і керування з використанням шаблонних витрат ґрунтується на положеннях класифікації витрат за підрозділами та за категоріями державного закладу[22, с. 122].

На основі підсумок практики класифікації витрат на функціонування коледжу, а також П(С)БО 16 “Витрати” та наявного Плану рахунків

державного сектору, потрібно урахувати класифікацію витрат на для бажань фінансового обліку, з основою визначення собівартості надання послуг.

До того ж, законодавчо зафіксовано, що витрати від операційної роботи поділяються за такими економічними показниками зображено на рисунку 1.3.

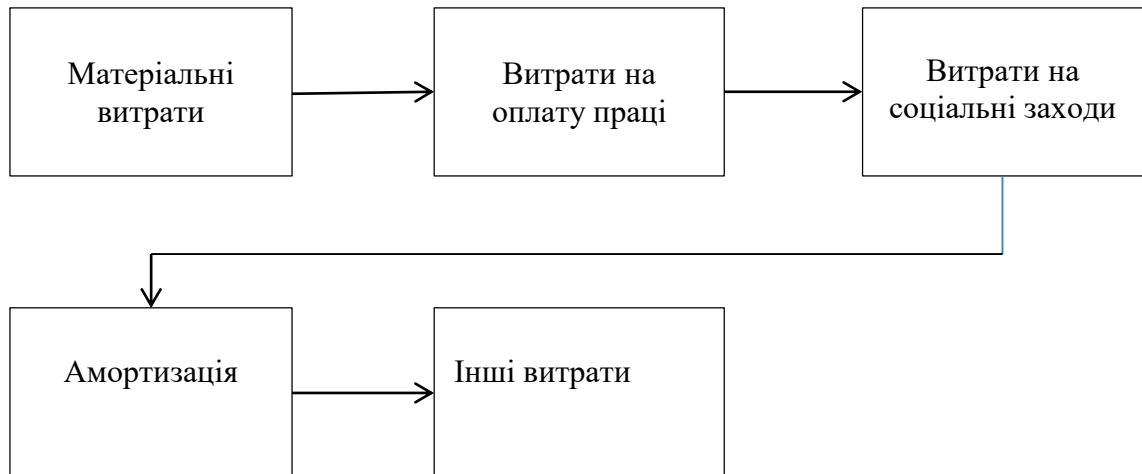

Рисунок 1.3 Групування витрат від операційної діяльності за економічними елементами

Сформовано на основі джерела [23, с. 78]

Ми вважаємо, що в першу чергу потрібно заявити, що витрати в коледжі розділяється у залежності від його видів роботи таблиця 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація загальнопромислових витрат за видами діяльності

Вид діяльності	Витрати
Операційна діяльність	Основна діяльність
	Собівартість реалізованої продукції
	Адміністративні витрати
	Витрати на збут
	Інша операційна діяльність
	Інші операційні витрати
Фінансова діяльність	Фінансові витрати
Інвестиційна діяльність	Витрати від участі в капіталі
	Інші витрати

Сформовано на основі джерела [24]

Під економічними показниками спостерігають з'єднання економічно спільних витрат в грошовому вигляді за їх різновидами. Статті калькуляції утворюються ці витрати для обчислення собівартості продукції – одинокі витрати виявляються за їх різновидами (елементами), інші – за сукупними

статтями (містять декілька елементів) [25, с. 15-16].

Ми підсумували класифікацію витрат за найбільш популярними та важливими ознаками (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація загальновиробничих витрат за різними ознаками

Ознаки	Елементи класифікації
За єдністю складу витрат	одноеlementні витрати; комплексні витрати.
За способами перенесення вартості на надання послуг	прямі витрати; непрямі витрати.
За ступенем впливу обсягу надання послуг на рівень витрат	змінні витрати; постійні витрати.
За календарним періодом	поточні витрати; довгострокові витрати; одноразові витрати.
За доцільністю здійснення	продуктивні витрати; непродуктивні витрати.
За видами витрат	витрати за економічними елементами; за статтями калькуляції
За визначенням відношення до собівартості наданих послуг	прямі витрати; витрати періоду.
За ступенем впливу на основні бізнес-процеси	чутливі витрати; нечутливі витрати.
За рівнем контролюваності	контрольовані витрати; неконтрольовані витрати
Залежно від прийняття рішення	релевантні витрати; нерелевантні витрати
За відношенням до технологічного процесу	основні витрати; накладні витрати
За статтями калькуляції	послуги та роботи виробничого характеру; паливо та енергія на виробничі цілі; основна заробітна плата виробничих робітників; додаткова заробітна плата виробничих робітників; відрахування на соціальні потреби виробничих робітників; витрати на підготовку та освоєння виробництва; загальновиробничі витрати; витрати через брак; інші виробничі витрати.

Сформовано на основі джерела [26]

Класифікація витрат за функціями калькуляції захоплює головне місце в практичному використанні через те, що прогнозує з'єднання витрат відповідно від їх функція та місця утворення. Вона спільно є головною для калькулювання собівартості, створення контролю за передержуванням установлених норм витрат, структури витрат та аналізу складу, формулювання впливу елементів на їх зміну, одержання різних управлінських рішень щодо послаблення витрат, зміни сукупності та об'єм

виробництва певних видів продукції [26].

За ступенем поділу обсягу виробництва на ступінь витрат поділяють витрати постійні та змінні, дана класифікація використовується для рішення багатьох питань управління витратами, приблизно використовується при створенні операційного аналізу.

До незмінних витрат поділяються витрати на управління і обслуговування коледжу, що відносяться постійними при зміні об'єму роботи. Незмінні загальновиробничі витрати поділяються на кожен мету витрат з застосуванням основи поділу (заробітної плати, обсягу роботи, прямих витрат, годин праці, тощо) при звичайній потужності [27].

Потрібно зауважити, що коригування і регулювання незмінних витрат потребує порівняно більше часу, ніж постійних, проте саме від них залежать об'єми підприємства та обсяги його виробничих інтенсивностей. Нестійкі витрати можливо швидко і без вказаних труднощів перемінити відповідно до напрямків зміни об'єму продукції [28, с. 241].

До того ж, так як в новітніх умовах господарювання, збільшуються потреба більш результативного управління витратами, то з'являється попит більш широкого їх розділу в метах управління. Отже, відповідно від рівня впливу на головні бізнес-процеси потрібно поділити нечутливі й чутливі витрати.

Нечутливі витрати – це витрати, які зображають використання запасів, що мають значну кількість тісних замінників та не здаються впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. Тобто підприємство володіє шансом при настанні деяких обставин може адресуватися до інших продавців даних ресурсів, застосувати їх замінники, не знижуючи при цьому якість виготовленого продукту або послуги та не перемінюючи бізнес-процеси

Чутливі витрати – це витрати, які зображають витрачання запасів, що не мають сусідніх замінників, мають важливий характер та спроможні суттєво і швидко змінюватися залежно до умов зовнішнього та внутрішнього фактора. Дані витрати являють собою фактори збільшеного ризику, не велика

їх зміна може суттєво вплинути на фінансовий становище підприємства. [23].

Також для мети організаційно-управлінського розвитку потрібні розділяти на релевантні – це витрати, розмір яких може бути змінений в результаті погодження певного рішення та нерелевантні витрати – це витрати, розмір яких не підпорядковується від прийняття переконаного рішення. З даною метою за ступенем контрольованості потрібно виділити витрати контрольовані – дані витрати, на які координатор може практично контролювати та впливати їх (користання матеріалів, сировини, тощо) та неконтрольовані – це дані витрати, на котрі координатор не може практично регулювати та впливати їх (амортизаційні відрахування, комунальні платежі, та ін.); за доречністю створення – продуктивні – які завбачені організацією та технологією виробництва та непродуктивні – що утворюють у результаті деяких недоліків асоціації виробництва[28, с. 43-44].

Таким чином, для використання витрат в управлінській мети, потрібно аналізувати їх відповідно до класифікації за різноманітними ознаками, зокрема залежно від виду роботи, статей калькуляції, економічних елементів, рівню впливу на провідні бізнес-процеси, ступня доцільністю, контрольованості та іншими, що допомагатиме прийняттю справедливих рішень в галузі управління витратами.

1.3. Методика визнання та оцінка загальновиробничих витрат

Поки що існують проблеми зі звичайним визнанням і вимірюванням витрат. Проблема віддзеркалення аналізу, оцінки та визнання в корпоративному обліку витрат на основі національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку стала у центрі уваги багатьох науковців. Однак у цих стандартах бухгалтерського обліку є відмінності з приводу визнання та оцінки витрат. Враховуючи вищевикладене, припустимо критерії визнання та оцінки витрат відповідно до стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

На всьому законодавчому рівні виникає питання щодо забезпечення

бухгалтерського обліку витрат державного сектору має певне своє тлумачення та здійснюється як певна сукупність нормативно-правових актів високих гілок влади у державі, такі як Міністерство фінансів України, та у інших міністерствах і відомствах й у коледжі зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування і динамічний розвиток, як бухгалтерського обліку і фінансовій звітності.

Значну увагу заслуговує сформована відомим вченим В. А. Дерієм класифікація законодавчого забезпечення обліку витрат та калькулювання Коломийськ політехнічний коледж таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Класифікація нормативно-правового забезпечення обліку витрат

За видами	Закони України; Укази і розпорядження Президента України; Постанови і рішення КМУ, міністерств та відомств; П(С)БО: 16, 18, 30, 31; МСФЗ: 2, 9, 11, 23; Кодекси України; Методичні рекомендації, інструкції, вказівки; Положення, порядок; Листи, роз'яснення; Плани рахунків бухгалтерського обліку; Форми фінансової звітності; Регістри бухгалтерського обліку; Графіки документообігу і виконання обліково-звітних робіт.
За рівнями	Міжнародні; Загальнодержавні; Регіональні;
За місцем і роллю в регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності	НПА вищої юридичної сили; П(С)БО, інші документи з бухгалтерського обліку; НПА (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації центральних органів, виконавчої влади; НПА місцевого походження; Рішення (накази) щодо форм організації бухобліку.
За обов'язковістю виконання	Обов'язкові; Необов'язкові (рекомендаційні)
За групами	Загальні документи; За напрямками (ділянками); За галузевою спрямованістю обліку і фінансової звітності

Сформовано на основі джерела [29]

У таблиці 1.4 характеризує п'ять основних класифікаційних ознак усього нормативно-правового забезпечення, а головне: за роллю в реформуванні та регулюванні бухгалтерського обліку та фінансової звітності, за видами, за місцем, за рівнями, та за обов'язковістю до виконання та за групами.

Не існує окремого міжнародного стандарту, який би розкривав методологічні основи формування бухгалтерської інформації про витрати та Коломийського політехнічного коледжу її розкриття у фінансовій звітності. Питання, пов'язані з визнанням, складом та оцінкою витрат, представлені в CFP, який не є міжнародним стандартом бухгалтерського обліку, а також у МСФЗ 1 “Подання фінансової звітності”, МСФЗ 2 “Інвентаризація” та МСФЗ 16. “Основні засоби”.

Порівнюючи поняття такої “ціни” в національних та міжнародних стандартах призначення, слід зазначити, що визначення майже однакове. У концептуальній основі складання та подання фінансової звітності згідно з параграфом 70 витрати визнаються як зменшення економічних вигод за весь звітний період, виражене як амортизація чи вибуття, або в цілому у формі зобов'язань, що спричиняє зменшення власного капіталу за рахунок зменшення виплат учасникам [30 с.27]. Ті самі вимоги встановлені в національних стандартах, що регулюють склад і терміни визнання. Таким чином, як бачимо, визнання фінансування в UAS точно так само, як і визнання фінансування в CFP, тільки подано в іншій редакції.

Основною проблемою в калькуляції та оцінці є різниця між П(С)БО та МСБО з точки зору представлення витрат. Порівнюючи їх, можна зробити рішення що основними ознаками порівняння є:

- визначити терміни фінансування;
- класифікація та класифікація витрат;
- елемент витрат;
- визнання та вимірювання витрат.

Щодо МСФЗ, то цей стандарт не містить конкретних правил, які викладені в окремому стандарті з приводу оцінки корпоративних витрат. І навпаки, при оцінці витрат слід пам'ятати, що МСФЗ та ALS також не мають конкретних правил розрахунку витрат, але такі оцінки існують містяться в окремому стандарті з урахуванням особливостей калькулювання витрат за операціями з активами, зобов'язаннями та капіталом.

Існують істотні відмінності у відображенні майбутніх витрат у витратах. При підготовці фінансової звітності за МСФЗ слід включити наступні витрати. Для цього кожна стаття аналізується та застосовуються критерії визнання та опису в МСФЗ.

У курсі, який зараз діє, слід пам'ятати, що це питання фактично не розглядається в чинному МСБО та МСФЗ 2 “Інвентаризація”.

Методика оцінки товарно-матеріальних цінностей, вироблених на підприємстві, включаючи поточну роботу [31 с.36].

Є також відмінності у відображенні витрат при розрахунку заробітної плати, непрямих витрат Коломийського політехнічного коледжу тощо. з урахуванням вартості реалізованих товарів, робіт та послуг.

МСФЗ підтримує методи оцінки, які забезпечують належне управління витратами в умовах конкурентної ринкової економіки.

У результаті витрати визнаються витратами певного періоду на той момент і доходом, який вони понесли. Тобто вони визнаються на основі принципів, узгоджених із доходами та витратами. Витрати, які не можуть бути безпосередньо пов'язані з доходами за певний період, включаються до складу витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив покриває економічні вигоди протягом кількох звітних періодів, його вартість визнається шляхом логічного розподілу його вартості між відповідними періодами.

Іншою постійною умовою для визнання витрат та інших активів чи зобов'язань є надійна оцінка. Що стосується кошторису витрат, то кошторис повинен бути чітко визначений:

- на момент зменшення активів (крім активів, які можуть приносити дохід протягом певного періоду) або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (крім зменшення власного капіталу в результаті вилучення або розподілу між власниками) ;
- для активів, які приносять економічні вигоди протягом кількох звітних періодів (календарних років), витрати відображаються у звіті про

фінансові результати на основі систематичного та належного розподілу (знос, амортизація) протягом звітного періоду, коли підприємство отримує економічні вигоди.

Ще однією незмінною умовою визнання витрат Коломийського політехнічного коледжу, як і інших активів або зобов'язань, є їх вірогідна оцінка. Що стосується оцінки витрат, то оцінка існувати достовірно визначена:

- в момент зменшення активу, (крім активів, які можуть постачати вигоди протягом декількох періодів) або підвищення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу (крім зниження капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками);
- за активами, які створюють економічні вигоди продовж декількох звітних періодів (календарних років), витрати відображаються в Звіті про фінансові результати на основі систематичного та доцільного їх розподілу (амортизації, зносу) протягом тих звітних періодів, коли виробництво заробляє економічні вигоди.

Вартість витрат передбачає вивчення величини, структури і динаміки особистих витрат Коломийського політехнічного коледжу, що визначають нижній кордон ціни, оскільки в умовах ринку коледжу повинне покривати витрати, що виникли в процесі надання освітніх послуг, а в реальності ще і отримати прибуток як ціну за навчання і ризик [32 с.52].

Оцінювання рівня витрат підрозділів здійснюється аналогічно до оцінювання виконання планів надання послуг, тобто правдивий показник за кожним елементом кошторису витрат підрозділу порівнюється з його плановим значенням та відповідним показником за попередній період, при цьому визначається абсолютна і відносна відмінність виявляються причини таких відхилень, у випадку потреби визначаються шляхи поліпшення досягнутих результатів.

Таким чином, однією із найбільш суттєвих проблем сьогодення є наближення національних стандартів бухгалтерського обліку до вимог

міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності. Як підсумок, для правильності визначення результатів фінансової діяльності підприємства необхідно витрати за звітний період відображати у Звіті про фінансові результати за таких умов визнання та оцінки витрат:

- оцінка витрат може бути вірогідно визначена;
- під час зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком спрощення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками);
- рівночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

Враховуючи велику кількість науковий доробок багатьох науковців, зокрема Вигівської І. М. і Скрипник М. І., та відповідно до цього у великій кількості наукової літератури резюмовано усі результати аналізу нормативно-правових актів та котрі зобов'язані регулювали чисельні питання обліку витрат Коломийського політехнічного коледжу представлено у таблиці 1.5.

Представлена на розгляд у таблиці 1.5 може відобразити основні нормативно-правові акти які забезпечують облік витрат Коломийського політехнічного коледжу. Також потрібно зазначити, що усі результати калькулювання собівартості можуть формуються певною основною інформаційною базою для управління коледжем. Витрати, які будуть включатися в собівартість послуг та групуються за усіма статтями калькуляції.

Однак, в Україні на всьому законодавчому рівні не може існувати затвердженого переліку статей калькуляції, тому відповідно до певного П(С)БО 16 Коломийський політехнічний коледж самостійно змушений формувати їх перелік та при цьому вони керуються нормами П(С)БО.

Таблиця 1.5

**Матриця державного регулювання бухгалтерського обліку
Коломийському політехнічному коледжі**

№ з/ п	Назва нормативно-правових актів та інших документів, за допомогою яких здійснюється державне регулювання	Державні органи, які розробляють (затверджують) нормативно-правове забезпечення з метою регулювання бухгалтерського обліку						
		Верховна Рада України, Кабінет Міністрів	Міністерство фінансів України (Методологічна рада з бухгалтерського обліку)	Державне казначейство	Національний банк	Державний комітет статистики	Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади в межах своєї	Суб'єкт господарювання
1	Закони України та інші нормативні акти (Постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента України), які визначають правила організації та ведення бухгалтерського обліку і фінансової звітності.	+						
2	Положення (стандарты) бухгалтерського обліку		+			+		
3	Нормативні акти (інструкції, накази, та інші), у яких містяться основні базові правила, поняття та прийоми бухгалтерського обліку, які викладені вимоги державного регулювання бухгалтерського обліку.		+	+	+	+	+	
4	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку і методичні рекомендації для застосування регістрів бухгалтерського обліку і форми, які роз'яснюють застосування певних положень розробляються та затверджуються в залежності до галузевих особливостей із урахуванням видів діяльності, облікових регістрів, типові форми документів форми бухгалтерської документації.		+	+	+	+	+	
5	Робочі документи для організації та здійснення бухгалтерського обліку, робочі плани рахунків бухгалтерського обліку, положення про оплату праці та посадові інструкції.		+	+	+	+	+	+

Таблиця сформована автором

РОЗДІЛ II. Методичні аспекти бухгалтерського обліку загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика Коломийського політехнічного коледжу

Коломийський політехнічний коледж являється державним навчальним закладом вищої освіти, який забезпечує здійснення підготовки на рівні державних стандартів висококваліфікованих спеціалістів із біржової діяльності, менеджменту, фінансів, технології деревообробки, бухгалтерського обліку, обслуговування обладнання підприємств.

Рік заснування відомого коледжу 1984 – була спершу заснована школа деревного промислу. Уже 1945 році школа була перейменована на технікум механічної обробки деревини; а у 1991 рік – став механіко-технологічний коледж; 2000 рік – уже повністю перейменований у політехнічний коледж.

Здійснення підготовки фахівців розробляється за освітньо-кваліфікаційними рівнями усіх молодших спеціалістів і бакалаврів. Приблизно 120 висококваліфікованих викладачів здійснюють плідну роботу, серед яким є і Заслужені вчителі України, викладачі-методисти, кандидати наук, аспіранти та викладачі вищої категорії.

Незважаючи на те, що із усього моменту заснування в коледжі нових принципів в веденні бухгалтерського обліку і складання звітності у бюджетній сфері пройшло багато часу, значна зацікавленість до цього питання не знижується, а навпаки, з кожним днем збільшується.

На нашу думку, така значна зацікавленість, у першу чергу, спричиняє реформування бухгалтерського обліку у бюджетній сфері, присутність змін в принципах ведення бухгалтерського обліку, яка наближається до міжнародних стандартів і новітніх умов господарювання, які в свою чергу збільшуються у бюджетній установі, а виходячи із цього, є значна необхідність у адаптуванні бухгалтерсько-економічних служб усіх бюджетних установ до підвищення сучасних облікових вимог.

По-друге, на сьогоднішній день, дуже шкода, що при наявності у Україні більше чим 40 тис. бюджетних установ, які самостійно без допомоги здійснюють облік, та відсутні певні спеціалізовані періодичні видання, які б змогли повно та своєчасно повідомлювали про вимоги бюджетного законодавства із питань ведення бухгалтерського обліку та дали б фахові консультації і прислухались до певної думки головних бухгалтерів та впливали на здійснення принципів здійснення обліку та складання звітності.

По-третє зазначимо, що в умовах великого спектру діяльності усіх бюджетних установ усі фахівці бухгалтерсько-економічного апарату мають не тільки ведуть обліковий процес, але і у повній та достатній мірі впливають на покращення фінансово-економічного стану установи, та своїми процесами уникають ймовірності недоліків і ризиків, які призводять до порушень та втрат у фінансових ресурсів. Все зазначене вказує на необхідність досконалого знання вимог усього законодавства, який необхідно досягнути за умов дотримання потрібної та повної інформації.

Бухгалтерський облік Коломийському політехнічному коледжу потрібно вести шляхом застосування таких форм [47]:

- журнально-ордерна;
- скорочена журнально-ордерна;
- меморіально-ордерна;
- автоматизована чи комп'ютерна.
- У практичному використанні основною формою бухгалтерського обліку у бюджетних установах являється меморіально-ордерною.

При меморіально-ордерній формі необхідно виділити певну загальну схему обліку зображену на рисунку 2.1.

Головною підставою для здійснення бухгалтерського обліку операцій які у бюджетній установі, так і в не бюджетних установах, являються первинні документи. Первинні документи необхідні бути складатися під час проведення операцій, а якщо це не являється неможливим — безпосередньо після його завершення. Первинні документи можуть бути, як паперовими так

і електронними, але в формі, які доступні для читання і виключає внесення будь-яких змін. Також при електронному записуванні облікових регістрів необхідно має бути здійснення одержання таких документів так і на паперових носіях.

Рис. 2.1 Загальна схема меморіально-ордерної форми обліку у бюджетній установі КПК.

Сформовано автором

Усі первинні документи, незважаючи від форми запису, для надавання їм певної юридичної сили та повинні мати обов'язкові реквізити, які мають перевірити відповідальна особа до введення їх у систему [48]:

- назва документа чи форми;
- номер і дата складання документа;
- місце складання документа;
- назва установи, від імені якої складено документ;
- назва одер коштування;
- зміст операції;
- сума операції.

Сума операцій може бути зображена тільки цифрами, якщо документ розроблено за допомогою певного програмного забезпечення у автоматизованому режимі:

- номери рахунків за кредитом і дебетом;
- назва банку чи казначейства (платника і отримувача коштів) та № його коду;
- підписи усіх відповідальних за проведення операції осіб, грамотно оформлені, із розшифровкою (підтвердження підпису на документі у електронному вигляді проведення за допомогою електронного коду працівника чи електронного підпису);
- призначення платежу: назва товару (чи виконаних робіт або наданих послуг), здійснення посилання на документ, на підставі якого проводиться платіж (рахунок, договір, товарно-транспортний документ тощо), із використанням його дати та номера, використанням законодавчого акта, яким представляє право безспірного зменшення та безакцентного знаття коштів (його номер, дата та відповідний пункт);
- коди економічної класифікації загальновиробничих витрат з використанням сум (за відповідним форматом) при проведенні витрат з бюджету чи перерозподілі усіх бюджетних коштів;
- коди усіх бюджетних класифікацій доходів та період платежу (в разі перерахунку коштів у бюджет);
- суму податку на додану вартість або напис “без податку на додану вартість”;
- на першому примірнику (незважаючи на спосіб заповнення розрахункового документа) відбиток печатки і підписи відповідальних осіб отримувача чи платника коштів;
- зразки підписів і відбиток печатки, а також інші додаткові реквізити — для певних документів.

Також первинні документи які можуть мати й інші додаткові реквізити.

Використання певного факсиміле при здійсненні підпису, здійснення виправлення та підчистки в розрахункових документах не можливо допустити. Первинні документи, які недудуть містити обов'язкових реквізитів, являються недійсними і ні як не можуть бути підставою для зображенні їх у бухгалтерському обліку.

Первинні документи, які надійдуть до бухгалтерії, будуть перевіряються із точки зору їх повноціності і правильного оформлення та заповнення обов'язкових реквізитів у них та законності і змісту виконання фінансових операцій.

Особи, які складають та підписують документи, будуть нести відповідальність за правельність та достовірність даних, а також і за своєчасне та якісне заповнення первинних документів. Усі документи, додаються до видаткових та прибуткових касових ордерів, а також ті, які являються підставою щодо нарахування заробітної плати та підлягають обов'язковій засвідченні штампом чи на них записують: “Одержано” або “Оплачено” із зазначеними дати (місяця, числа, року).

Перевіряні і прийняті до бухгалтерського обліку документи будуть систематизуватися за датами виконання операцій (також за хронологічним порядком) та оформляються меморіальними ордерами — накопичувальними відомостями, яким виділяються такі постійні номери зображенні в таблиці 2.5 [49].

Меморіальний ордер відображений у формі №274 будуть застосовуватися для відображення усіх операцій, які не будуть фіксуються у меморіальних ордерах №1-15, та для операцій, за якими значно потрібно здійснювати складання накопичувальної відомості і зведення.

Записи у меморіальному ордері відображаються як за окремими первинними документами та однорідними групами документів.

Кореспонденція усіх субрахунків в меморіальному ордері здійснюється залежно від певного характеру операцій за дебетом одного субрахунку і за кредитом іншого субрахунку або дебетом одного субрахунку і кредитом

декількох субрахунків, чи навпаки, за кредитом одного субрахунку і дебетом декількох.

Таблиця 2.1

Меморіальні ордери Коломийського політехнічного коледжу

№	Назва	Зміст документа
1	Меморіальний ордер №1	накопичувальна відомість за касовими операціями. Форма №380 (бюджет) та форма №380-авт (бюджет)
2	Меморіальний ордер №2	накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду в органах Державного казначейства України (установах банків). Форма №381 (бюджет) та форма №381-авт (бюджет)
3	Меморіальний ордер №3	накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду в органах Державного казначейства України (установах банків). Форма №382 (бюджет) та форма №382-авт (бюджет)
4	Меморіальний ордер №4	накопичувальна відомість за розрахунками з іншими дебіторами. Форма №408 (бюджет) та форма №408-авт (бюджет)
5	Меморіальний ордер №5	зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій. Форма №405 (бюджет) та форма №405-авт (бюджет)
6	Меморіальний ордер №6	накопичувальна відомість за розрахунками з іншими кредиторами. Форма №409 (бюджет) та форма №409-авт (бюджет)
7	Меморіальний ордер №7	накопичувальна відомість за розрахунками в порядку планових платежів. Форма №410 (бюджет) та форма №410-авт (бюджет);
8	Меморіальний ордер №8	накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами. Форма №386 (бюджет) та форма №386-авт (бюджет)
9	Меморіальний ордер №9	накопичувальна відомість про вибуття та переміщення необоротних активів. Форма №438 (бюджет) та форма №438-авт (бюджет);
10	Меморіальний ордер №10	накопичувальна відомість про вибуття та переміщення малоцінних та швидкозношуваних предметів. Форма №439 (бюджет) та форма №439-авт (бюджет)
11	Меморіальний ордер №11	зведення накопичувальних відомостей про надходження продуктів харчування. Форма №439 (бюджет) та форма №439-авт (бюджет)
12	Меморіальний ордер №12	зведення накопичувальних відомостей про витрачання продуктів харчування. Форма №411 (бюджет) та форма №411-авт (бюджет);
13	Меморіальний ордер №13	накопичувальна відомість витрачання матеріалів. Форма №396 (бюджет) та форма №396-авт (бюджет);
14	Меморіальний ордер № 14	накопичувальна відомість нарахування доходів спеціального фонду бюджетних установ. Форма №409 (бюджет) та форма №409-авт (бюджет);
15	Меморіальний ордер №15	зведення відомостей за розрахунками з батьками на утримання дітей. Форма №406 (бюджет) та форма №406-авт (бюджет)
16	Меморіальний ордер №	Форма №274 (бюджет) та форма №274-авт (бюджет)

Сформовано автором

Також даним меморіальним ордерам присвоюються певні номери, зозпочинаються із 16, за певний місяць окремо. Позиція “Сума оборотів за

меморіальним ордером” в вигляді відповідної кореспонденції рахунків записуються до книги “Журнал-головна”.

Меморіальний ордер підписується особою виконавцем, або особою, яка перевірила меморіальний ордер і головним бухгалтером. Під витратами потрібно розуміти державні платежі, які можуть не підлягають поверненню. Загальновиробничі витрати поділяються на поточні і капітальні.

Вони також бувають відплатними, тобто такі, які здійсненими у обмін на товар або послугу, чи невідплатними (односторонніми). Категорія витрат не платежі у рахунок погашення державного боргу, вони класифікуються як фінансування.

Нині витрати здійснюються відповідно до певної бюджетної класифікації та затвердженої наказом Міністерства фінансів України за №604 від 27.12.01 р. “Про бюджетну класифікацію та її запровадження”, головною особливістю якої являється чітке розподілення видатків за певними економічними ознаками із детальним розподілом коштів та їх предметними ознаками:

- нарахування;
- заробітна плата;
- всі види господарської діяльності;
- виплати населенню, які іменуються як трансферти населенню.

Даний розподіл дає можливість виділити певні захищені статті бюджету коледжу і забезпечує певний єдиний підхід до всіх одержувачів із точки зору використання бюджету.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік загальновиробничих витрат державного сектору

В усіх установах державного сектору витрати обліковуються у залежності до певної бюджетної класифікації, які встановлені у Бюджетному кодексі та Інструкції щодо використання економічної класифікації витрат бюджету коледжу.

В загальному розрахунок витрат регулюється Бюджетним кодексом України, в залежності якого видатками бюджету зазначають кошти, які цілеспрямовані на забезпечення певних програм і заходів, які передбачаються певним бюджетом. Точніше можна виділити, що видатки – це певні фактичні витрати, які значно потрібні для здійснення певною установою державного сектору та покладених на неї певних функцій.

Всі чинні нормативні документи здійснюють певну класифікацію видатків усіх установ детальніше коледжів у всій практичній діяльності за відповідними ознаками у залежності від певних джерел здійснення та покриття видатків і відповідності до стадій руху бюджетних коштів коледжу.

У залежності від певних джерел покриття витрат розподіляються на витрати загального фонду та витрати спеціального фонду. Ці види витрат установ державного сектору плануються у кошторисі установи, а їхній облік буде вестися на окремих, спеціально відведених рахунках. У залежності від певного етапу руху усіх бюджетних коштів коледжу витрати у свою чергу можуть поділяються на фактичні і касові. Національне положення (стандарт) усього бухгалтерського обліку у державному секторі 135 “Витрати” замінює термін “видатки” на “витрати”. Їх можна поділити на дві групи: необмінними операціями і за обмінними операціями. До витрат за обмінними операціями можна включити такі елементи витрат як [33]:

- оплата праці;
- фінансові витрати;
- відрахування на усі соціальні заходи;
- матеріальні витрати;
- амортизація;
- інші витрати за обмінними операціями.

До всіх витрат за необмінними операціями потрібно відносити такі елементи витрат: трансфери та інші витрати за необмінними операціями. За НП(С)БО витрати можна визначити за певної умови, як оцінка витрат повинна бути достовірно розрахована, в разі зниження економічних вигід чи

потенціалу корисності, та зокрема в вигляді вибуття активу чи підвищення зобов'язання, які призведуть до зниження власного капіталу. Витрати можна визначати витратами періоду одночасно із розрахунком доходу, для одержання якого вони здійснені представлено на рисунку 2.2 [34].

**Рис. 2.2 Витрати за обмінними і необмінними операціями
Коломийського політехнічного коледжу**

Сформовано автором

Якщо всі активи забезпечують отримання певних економічної вигоди протягом звітних періодів, тому витрати розраховуються шляхом систематичного розподілу вартості між певними звітними періодами. Усі фінансові витрати розраховуються усіма суб'єктами державного сектору витратами, за періоди який вони були здійсненні. Ми можемо зазначити, що між усіма доходами, та витратами установдержавного сектору та існує дуже тісний причинно-наслідковий зв'язок. При цьому усі доходи, витрати і видатки установ усього державного сектору являються самостійними об'єктами обліку, тому що у системі бухгалтерського обліку усіх установ державного сектору будуть відображатися розрізненими. Співставлення усіх субрахунків бухгалтерського обліку загальновиробничих витрат за обмінними операціями із усіма кодами бюджетної класифікації було наведено нами в таблиці 2.2.

**Співвідношення субрахунків бухгалтерського обліку витрат за
обмінними операціями із кодами бюджетної класифікації Коломийського
політехнічного коледжу**

Субрахунки	Витрати за бюджетною класифікацією
8011, 8111 “Витрати на оплату праці”, 8031”Витрати на оплату праці”	2110 “Оплата праці” 2280 “Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм”
8012, 8112 “Відрахування на соціальні заходи” 8032 “Відрахування на соціальні заходи”	2120 “Нарахування на оплату праці”, 2280 “Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних(регіональних) програм” – нарахування на фонд оплати праці працівників вищих навчальних закладів та наукових установ
8013, 8113 “Матеріальні Витрати” 8033 “Матеріальні витрати”	2210 “Предмети, матеріали, обладнання та інвентар” 2230 “Продукти харчування” 2240 “Оплата послуг (крім комунальних)” 2260 “Видатки та заходи спеціального призначення” 2270 “Оплата комунальних послуг та енергоносіїв” 2280 “Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм”
8211 “Собівартість проданих активів”	2110 “Оплата праці” 2120 “Нарахування на оплату праці”
8212 “Витрати, пов’язані з реалізацією майна”	2240 “Оплата послуг (крім комунальних)”
8411 (8421) “Інші витрати за обмінними операціями”	2250 “Видатки на відрядження” 2800 “Інші поточні видатки” – втрати, пов’язані із зменшенням
8431 (8441) “Інші витрати за обмінними Операціями”	3110 “Придбання обладнання і предметів довгострокового Користування” 3120 “Капітальне будівництво (придбання)” 3130 “Капітальний ремонт” 3140 “Реконструкція та реставрація” 3150 “Створення державних запасів і резервів” 3210 “Капітальні трансферти підприємствам ”

Сформовано на основі джерела [35]

Можна представити також певне співвідношення субрахунків загальновиробничих витрат бухгалтерського обліку необмінних операцій із кодами бюджетної класифікації.

Облік усіх витрат установ державного сектору повинне вестися за допомогою відповідних рахунків 8-го класу. На рахунках усього 8-го класу відображають витрати, які в свою чергу використовується певною установою державного сектору за необмінними і обмінними операціями та передбачені певним кошторисом. У дебеті субрахунків відображують суму усіх фактичних витрат, які здійснюються певною установою державного сектору

протягом певного періоду, а за кредитом субрахунків відображують списання витрат на фінансові результати для виконання кошторису певної установи у кінці року.

Таблиця 2.3

**Співставлення усіх субрахунків бухгалтерського обліку
загальновиробничих витрат за усіма необмінними операціями
Коломийського політехнічного коледжу**

Субрахунки	Витрати за бюджетною класифікацією
8511 “Витрати за необмінними операціями”	2600“Поточні трансферти” 2700“Соціальне забезпечення” 2280“Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм” – соціальне забезпечення у вищих навчальних закладах та наукових установах 3230“Капітальні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям” 3240“Капітальні трансферти населенню” 2800“Інші поточні видатки”
8521 “Витрати на утримання апарату фонду” 8522 “Витрати на державне соціальне страхування”	
8523, 8531 “Трансферти”	2600“Поточні трансферти” 2700“Соціальне забезпечення” 2280“Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм” – соціальне забезпечення у вищих навчальних закладах та наукових установах 3220“Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів” 3230“Капітальні трансферти урядам іноземних держав та міжнародним організаціям” 3240“Капітальні трансферти населенню”
8524, 8532 “Інші витрати за необмінними Операціями”	2800“Інші поточні видатки”

Сформовано на основі джерела [35]

Усі господарські операції, які можливо відобразити певні витрати за обмінними операціями установ державного сектору представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Методика обліку витрат обмінних операцій бюджетних коштів

Коломийського політехнічного коледжу

Елементи витрат	Господарська операція	Кредит	Дебет
1.Оплата праці	Оплата праці працівників,що здійснюють виконання бюджетних програм	6511 “Розрахунки із заробітної плати”	8011, 8111 “Витрати на оплату праці”
2.Відрахування на соціальні заходи	Нарахування ЄСВ	6313 “Розрахунки із загальнообов’язкового державного соціального страхування”	8012, 8112 “Відрахування на соціальні заходи”
3.Матеріальні витрати	а) списано запаси за операціями внутрішнього переміщення	2711 “Дебіторська Заборгованість за внутрішніми розрахунками”	8013 “Матеріальні витрати”
	б) списано МШП за операціями внутрішнього переміщення	1812 “Малоцінні та швидкозношувані предмети”	
	в) видано запаси на потреби установи	15 “Виробничі запаси”	
	г) відображення суми ПДВ, якщо установа не є платником	ПДВ 6211”Розрахунки з постачальниками та підрядниками”	
4.Амортизація	Нарахована амортизація виробничих ОЗ	1411 “Знос основних засобів”	8114 “Амортизація”
5.Фінансові витрати	Нараховано відсотки за користування кредитом	6111 “Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами”	8311 “Фінансові витрати”

Сформовано на основі джерела [36].

Витрати усіх розпорядників бюджетних коштів від певних обмінних операцій обліковуються на таких рахунках як: оплата праці – на рахунках 8011, 8111 “Витрати на оплату праці”; відрахування на усі соціальні заходи – на відповідних рахунках 8012, 8112 “Відрахування на соціальні заходи”; матеріальні витрати – на відповідних рахунках 8013, 8113 “Матеріальні витрати”; амортизація – на відповідних рахунках 8014, 8114 “Амортизація”; фінансові витрати – на відповідному рахунку 8311 “Фінансові витрати”; а також інші витрати за обмінними операціями – на відповідному рахунку 82 “Витрати з продажу активів” і рахунку 8411 “Інші витрати за обмінними операціями”.

Усі господарські операції, що відображають видатки за певними обмінними операціями Коломийського політехнічного коледжу представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Методика обліку витрат необмінних операцій Коломийського політехнічного коледжу

Елементи витрат	Господарська операція	Дебет	Кредит
1. Трансферти	Нараховано субсидію на оплату за комунальні послуги	8511 “Витрати за необмінними операціями”	6414 “Розрахунки за спеціальними видами платежів”
2. Інші витрати за необмінними операціями	Списання сум усіх дебіторської заборгованості після того, як закінчення строк позовної давності		2113 “Розрахунки авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги”

Сформовано автором

Усе облікове забезпечення витрат повинно надаватися інформацію про касові і фактичні витрати за КЕКВ, а також за усіма видами послуг, які надаються будь якою установою державного сектору.

Окремо повинен забезпечуватися увесь облік загальновиробничих витрат операцій усіх установ державного сектору операцій із оренди майна, одержання власних надходжень, ресурси, які одержанні від інших підприємств, організацій, усіх фізичних осіб для здійснення окремих доручень, гранти, благодійні внески, дарунки і пожертвування, гуманітарна допомога і благодійні внески.

2.3. Документування обліку загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу

Головним плановим фінансовим документом всякої бюджетного закладу є кошторис. Кошторисом установлюються доручення бюджетного закладу на визначний бюджетний час щодо одержання доходів, а також поділ бюджетних асигнувань на захоплення бюджетних вимог та втілювання платежів для реалізування установою, функцій, зазначених установчими

документами та досягнення результатів, які наведені згідно до бюджетних функцій. Можемо виділити такі складові кошторису бюджетного закладу наведенні на рисунку 2.2.

Рис. 2.3 Складові кошторису Коломийського політехнічного коледжу
Сформовано на основі джерела [37]

Система здійснення і запровадження кошторисів бюджетного закладу має певну особливість, що характеризується великою кількістю нормативних документів, які затверджені Державною казначейською службою і Міністерством фінансів України. Дуже необхідними документами являється Бюджетний кодекс далі (БК) [38] і Порядок укладання, затвердження, аналізу і головних вимог для використання кошторисів певного бюджетного закладу (далі – Порядок № 228) [39].

Ми розглянемо важливі особливості формування, затвердження та аналізу кошторисів.

Бюджетним кодексом виділено термін основних режимів бюджетних

коштів (далі – ГР), якими вважаються бюджетні заклади в особі керівників, які належно до БК прогресом установлення бюджетних планів одержань повноваження щодо наказів бюджетними коштами. Окрім цього БК визначає термін розпорядника бюджетних коштів, під яким усвідомлюють бюджетну установу в персоні його керівника, яка довірена одержувати бюджетні асигнування, виконувати витрати бюджету та видавати бюджетні зобов'язання.

Для спілки процесу укладання планів кошторисів, ГР на головних чинних нормативних документів реалізують такі повноваження (рис. 2.4):

Рис. 2.4 Доручення основних розпорядників бюджетних коштів при утворенні планів кошторисів

Рисунок сформований автором

Дані проектів кошторисів досліджують ГР з цілю формування правильності та законності оформлених розрахунків, доказовості запланованих витратків бюджету та присвоєння кредитів з бюджету, справедливості їх поділу з урахуванням економічного сортування витратків бюджету, а так само класифікації кредитування бюджету, змістовності

надходження доходів або повернення кредитів, передержування чинних норм, цін, ставок, а також інших доцільних показників з урахуванням вимог законодавства.

Утворення проекту кошторису фахового фонду бюджетної установи містить надійні відхилення від кошторису спільного фонду. Наприклад, за загальним фондом остатки бюджетних коштів у перебігу затвердження та складання планів кошторисів на наступний рік не плануються, а обсяги надходжень до спільного фонду утворюються на підставі розрахунків за всякою окремою підставою доходів чи повернення кредитів до бюджету або фінансування бюджету здійснені на наступний рік. Отож, за доведеними показниками формулюють сума надходжень до спільного фонду на наступний рік з вирахуванням положень роботи визначеної установи за всяким джерелом надходжень.

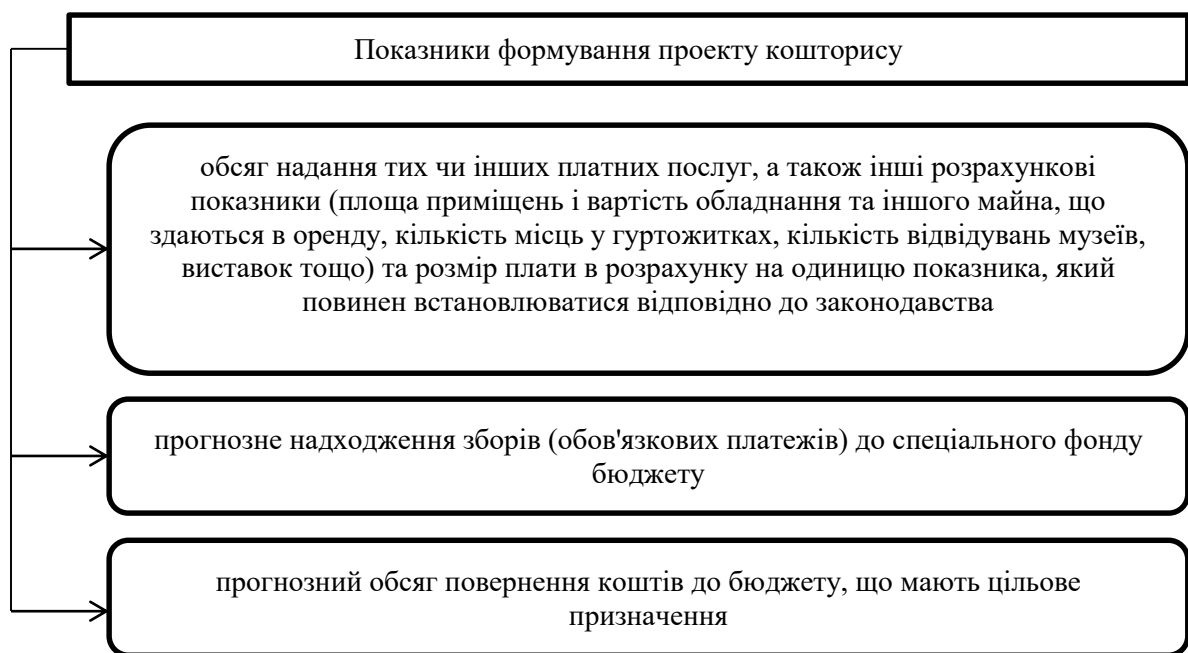

Рис. 2.5 Показники утворення проекту кошторису за спільним фондом

Рисунок сформований автором

При даному під час утворення показників враховується рівень реального їх реалізування за попередній рік, а також сподіваного реалізування за плановий період. Передбачені показники повинні бути зазначені в розмірі, наведеному в розрахунку, і мають налаштовувати показникам бюджетної та фінансової звітності за налаштовані періоди. За

винятком при утворені проекту кошторису за загальним фондом бюджетних установ особистих надходжень здійснюється за підгрупами та групами, наведеного БК.

Зауважимо, що дане законодавство проектує обов'язковість умови щодо максимального гарантування видатків на оплату праці з накопичуваннями, виплату стипендії, а так саме на аграрне підтримування установ бюджетними коштами.

Планування здійснюється у відповідності до визначених проблем шляхом коригування напрямків роботи з урахуванням нормативних документів і вимог сучасності.

Для того, щоб показати планування видатків та їх проекти на наступні роки подамо порівняльну таблицю видатків Коломийського політехнічного коледжу та проведемо прогноз на наступний 2022 рік зображено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Порівняльна таблиця видатків Коломийського політехнічного коледжу та прогноз на 2022 рік

Показники	Факт попереднього року	План	Факт	Прогноз на наступний рік	Відхилення до факту 2013 року (+,-)	
2019 рік						
Оплата праці працівників	156,4	203,8	203,8	203,8	-	-
Заробітна плата	155,2	200,8	200,8	200,8	-	-
Витрати по тимчасовій непрацездатності	1,2	3,0	3,0	3,0	-	-
Нарахування на заробітну плату	56,0	73,6	73,6	73,6	-	-
Придбання предметів постачання і матеріалів	50,3	51,3	36,8	55,1	+18,3	+49,7
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	22,7	16,1	10,0	17,1	+7,1	+71
Поточний ремонт обладнання, інвентарю	2,0	1,0	1,0	10	+9	+900
Послуги зв'язку	12,4	20,6	15,8	17	+1,2	+7,6
Оплата інших послуг та інші видатки	13,2	13,6	10,0	11,0	+1	+10,0
Видатки на відрядження	5,5	12,0	10,0	11	+1	+10
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	4,6	8,5	8,5	9,0	+0,5	+5,9
Оплата водопостачання і водовідведення	0,3	1,0	1,0	1,1	+0,1	+10,0
Оплата електроенергії	1,7	4,3	4,3	3,2	-1,1	-25,6
Оплата природного газу	2,6	3,2	3,2	4,7	+1,5	+46,9
Усього видатків	280,3	364,0	344,5	381,2	+36,7	+10,6

Продовження таблиці 2.7

2020 рік						
-----------------	--	--	--	--	--	--

Оплата праці працівників	159,2	207,5	207,5	207,5	-	-
Заробітна плата	158,0	204,4	204,4	204,4	-	-
Витрати по тимчасовій непрацездатності	1,3	3,1	3,1	3,1	-	-
Нарахування на заробітну плату	57,0	74,9	74,9	74,9	-	-
Придбання предметів постачання і матеріалів	51,2	52,2	37,5	56,1	+18,6	+49,6
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	23,1	16,4	10,2	17,4	+7,2	+70,6
Поточний ремонт обладнання, інвентарю.	2,0	1,0	1,0	10,0	+9,0	+900
Послуги зв'язку	12,6	21,0	16,1	17,3	+1,2	+7,4
Оплата інших послуг та інші видатки	13,4	21,0	16,1	17,3	+1,2	+7,4
Видатки на відрядження	5,6	13,8	10,2	11,2	+1,0	+9,8
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	4,7	12,2	10,2	11,2	+1,0	+9,8
Оплата водопостачання і водовідведення	0,3	8,7	8,7	9,2	+0,5	+5,7
Оплата електроенергії	1,7	1,0	1,0	1,1	+0,1	+10,0
Оплата природного газу	2,6	4,4	4,4	3,3	-1,1	-25,0
Усього видатків	285,3	370,5	350,7	388,1	+37,4	+10,7
2021 рік						
Оплата праці працівників	161,9	211,0	211,0	211,0	-	-
Заробітна плата	160,7	207,9	207,9	207,9	-	-
Витрати по тимчасовій непрацездатності	1,2	3,2	3,2	3,2	-	-
Нарахування на заробітну плату	58,0	76,2	76,2	76,2	-	-
Придбання предметів постачання і матеріалів	52,1	53,1	38,2	57,1	+18,9	+49,5
Предмети, матеріали, обладнання, інвентар	23,5	16,7	10,4	17,7	+7,3	+70,2
Поточний ремонт обладнання, інвентарю.	2,1	1,0	1,0	10,4	+9,4	+940
Послуги зв'язку	12,8	21,4	16,4	17,6	+1,2	+7,3
Оплата інших послуг та інші видатки	13,6	14,0	10,4	11,4	+1,0	+9,6
Видатки на відрядження	5,7	12,4	10,4	11,4	+1,0	+9,6
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	4,8	8,8	8,8	9,4	0,6	+6,8
Оплата водопостачання і водовідведення	0,3	1,0	1,0	1,1	+0,1	+10,0
Оплата електроенергії	1,8	4,5	4,5	3,4	-1,1	-24,4
Оплата природного газу	2,7	3,4	3,4	4,9	+1,5	+44,1
Усього видатків	290,2	376,8	356,7	394,7	+37,9	+10,6

В даній таблиці ми провели порівняння прогнозу на наступний рік до факту попереднього періоду і можемо зробити такий висновок, що витрати на оплату праці за період з 2019 по 2021 не змінилися. Витрати на придбання предметів і матеріалів зросли на 18,4 тис.грн., тобто на 49,7%. Витрати на поточний ремонт склали в 2019 році лише 1 тис.грн., а прогноз на 2014 та 2021 роки на 9 тис.грн., тобто ріст на 900%; послуги зв'язку – на 1,2 тис.грн., тобто на 7,6%; інших послуг та видатків на відрядження – на 1 тис.грн., тобто на 10%; комунальних послуг- на 0,5 тис.грн., тобто на 5,9%; оплату водопостачання – на 0,1 тис.грн., тобто на 10%. Оплата за електроенергію знизиться на 1,1 тис.грн., тобто на 25,6%, а споживання природного газу зросте на 1,5 тис.грн., тобто на 46,9%; капітальні видатки зростуть на 16,9 тис.грн., тобто на 69,8%. Всього передбачається ріст видатків на 36,7 тис.грн.,

тобто на 10,6%.

Прогноз на 2021 рік відносно факту 2020 року передбачає ріст видатків на придбання предметів та матеріалів на 18,6 тис.грн., тобто на 49,6%; послуг зв'язку – на 1,2 тис.грн., тобто на 7,4%; оплату інших послуг – на 1,2 тис.грн., тобто на 7,4%; видатки на відрядження – на 1 тис.грн., тобто на 9,8%; оплату комунальних послуг – на 1 тис.грн., тобто на 9,8%; оплату водопостачання – на 0,5 тис.грн., тобто на 5,7%; оплату електроенергії – на 1 тис.грн., тобто на 10%. Витрати на оплату природного газу повинні знизитись на 1,1 тис.грн., тобто на 25%, капітальні видатки – зрости на 17,2 тис.грн., тобто на 143,3%, на придбання обладнання – на 17,2 тис.грн., тобто на 143,3%. Таким чином, видатки на 2021 рік повинні зрости на 37 тис. грн., або на 10,7%.

Прогноз витрат на 2021 рік свідчить про те, що передбачається ріст видатків на придбання предметів та матеріалів на 18,9 тис.грн., тобто на 49,5%; поточний ремонт обладнання, інвентарю – на 9,4 тис.грн., тобто аж на 940%; послуги зв'язку – на 1,2 тис.грн., тобто на 7,3%; оплату інших послуг – на 1 тис.грн., тобто на 9,6 %; видатки на відрядження – на 1 тис.грн., тобто на 9,6%; оплату комунальних послуг – на 0,6 тис.грн., тобто на 6,8%; оплату водопостачання – на 0,1 тис.грн., тобто на 10%. Витрати на оплату електроенергії повинні знизитись на 1,1 тис.грн., тобто на 24,4 %. Витрати на оплату природного газу повинні зрости на 1,5 тис.грн., тобто на 44,1%, а капітальні видатки – зрости на 17,5 тис.грн., тобто на 143,4%. На придбання обладнання витрати зросли на 17,5 тис.грн., тобто на 143,4%. Таким чином, видатки на 2021 рік повинні зрости на 37,9 тис. грн., або на 10,6%.

Зважаючи на новітній кризовий становище економіки України мусить гарантувати серйозні умови економії матеріальних цінностей і коштів під час організування видатків у законопроектах кошторисів бюджетної установи. Отже, до кошторисів можуть приєднатися тільки видатки, які зазначені законодавством та доречність яких зумовлена показниками роботи бюджетної установи. В даному інциденту видатки, які не є головними

можуть існувати проречені лише за елементами забезпеченості головних витрат та не наявності заборгованості бюджетної установи.

З часу прийняття КМУ проекту закону про Державний бюджет у тижневий період центральний орган виконавчої влади, який здійснює створення державної бюджетної політики, мусить обґрунтувати розрахунки очікуваних доходів міжбюджетних трансфертів, організаційно-методологічні умови та інші наведені проекти місцевих бюджетів, техніку їх підрахунку, а також поради щодо структури проекту в рішення про місцевий бюджет (загальної форми вирішення) до виконавчих органів зазначених місцевих рад. Після ухвалення закону про Державний бюджет України, а також при існуванні наведеної постанови органів місцевого самоврядування, місцеві фінансові органи у двотижневий період доповідають до ГР лімітні довідки з приводу бюджетних асигнувань.

Лімітна довідка – це документ, який має ухвалене бюджетне визначення, тобто установлені бюджетні асигнування із наведенням їх помісячного поділу, а також другі показники, які належно до дійсного законодавства зобов'язані бути наведені на підставі затверджених нормативів. Лімітна довідка публікується певними органам, а якраз: місцевими фінансовими органами, Міністерством фінансів або ГР. Показники, які складаються у лімітній довідці аргументуються до визначення ГР, а також керівників нижчого обсягу з підставою з'ясування проектів кошторисів, а також для утворення проектів програм асигнувань із загального фонду, програм спеціального фонду бюджету, програм отримання кредитів із загального фонду, програм користування бюджетних коштів та програм користування бюджетних коштів за місяцями.

НР зобов'язані пояснювати проекти кошторисів, а також укладати проекти планів асигнувань. Керівника бюджетних коштів зобов'язані довести свої витрати у схожість з показниками та бюджетними асигнуваннями, які публікуються у лімітних довідках. З даною підставою зобов'язана бути погоджена у відповідність чисельність працівників бюджетної установи, яка

рекомендується до відповідного з штатним розписом, а так само з фондом оплати праці.

Другі витрати установи наводяться у належність відповідно з другими фіксованими асигнуваннями, для того, щоб здійснювати реалізування функцій, фіксованих на бюджетну установу.

Програми планів і кошторисів асигнувань бюджетних установ при відсутності досліджуються ГР. Під час досліду проектів кошторисів ГР, зобов'язані додержуватися даних вимог (рис. 2.6):

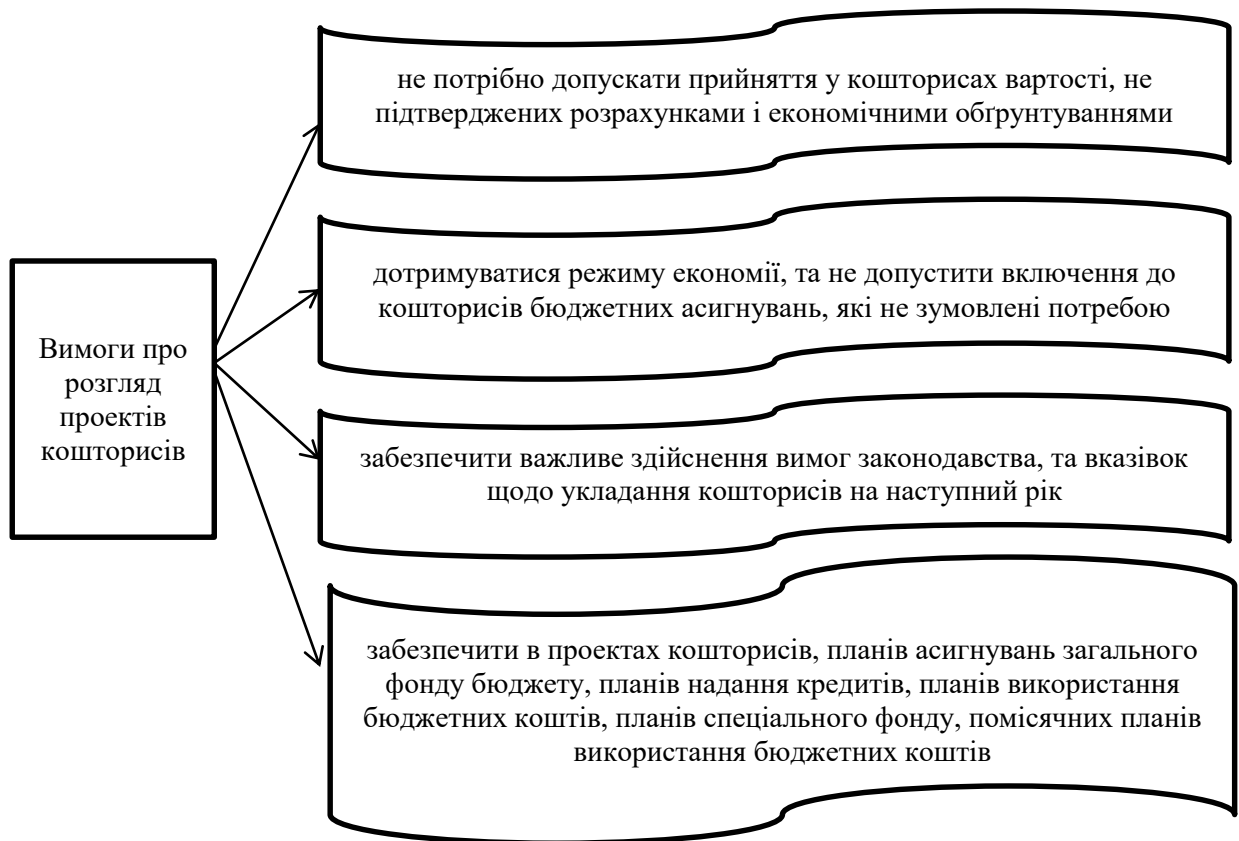

Рис. 2.6 Вимоги про розгляд проектів кошторисів Коломийського політехнічного коледжу

Сформовано автором

Система функціонування та відкриття рахунків в органах казначейства підтверджуються БК та інакшими нормативними документами, скажімо: Положенням про єдиний казначейський рахунок [43], Порядком відкриття аналітичних рахунків для обліку операцій в системі ДКСУ [44], Порядком відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах ДКСУ [45],

тощо. Значна кількість різних нормативних документів приставлена, ми вважаємо, тим, що ДКСУ направляє розпорядників коштів іншого рівня, а також групує у своїй роботі різноманітні функції.

Отже, як доводить М.В. Мних, ДКСУ у своїй роботі виконує одномоментно функцію “бухгалтера”, в базі яких відноситься діяльність щодо застосування бюджетних рахунків, їх користування, складання звітності та ведення обліку у розвитку користування місцевих бюджетів; роботі “касира”, що з’єднані із нарахуванням, витрачанням та зберіганням коштів місцевих бюджетів; функції “контролера”, що складаються у створені контролю в перебігу здійснення місцевих бюджетів; роботи «менеджера» бюджетних можливостей [46, с. 57]. Саме таке з’єднання функцій визначає значну кількість нормативних документів, які відносяться лише підтримки рахунків органами ДКСУ.

РОЗДІЛ III. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЗАГАЛНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

3.1. Удосконалення організації аналізу загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу

Головним із законів економічного аналізу є багатоплідність, тобто розглядатися повиний кожний період планування – від кошторису відокремленої установи до бюджету держави [50, с. 196]. Він є нероздільною складовою процесу ухвалення рішень у системі керування об'єктом державного сектору. У спільному вигляді суть аналізу практики об'єктів державного відділу відповідає у формулюванні причинно-наслідкових контактів зміни праці об'єктів, відкриті механізми впливу головних чинників, що впливають на економічні дані роботи, а також на чисельний вимір факторних ефектів на динаміку даних показників [51, с. 214]. Здійснення економічного дослідження роботи об'єктів державного сектору створюється з врахуванням даних ознак:

1. об'єкти державного фонду є неприбутковими установами, а отож, цілю даної роботи є здійснення на належному ступені наведеним статутом функцій, а не одержання прибутку;
2. об'єкти державного фонду створюються діяльністю на базі державної видів власності;
3. об'єкти державного фонду не здатні самостійно вирішувати постанов про оголошення або ліквідацію банкрутом;
4. зміст майна, результати роботи, рух грошових коштів зображуються у фінансовій звітності, форматах якої ухвалені для об'єктів державного сектору та відрізняються від структур інших об'єктів;
5. фінансування роботи здійснюється відповідно із наведеним кошторисом, всі кошти мають цільове значення, за потребою збільшення сум витрат передусім вписуються зміни до кошторису;

6. обмежені шанси з утворення оборотних активів, а згідно з чим, необхідність фінансового середовища від бюджетних асигнувань;
7. складність і специфічність оцінки та визначення результату роботи об'єктів державного сектору та якості використання наведених функцій.
8. походженням покриття витрат на здійснення наведених функцій є асигнування з бюджету (кошти спеціального фонду) та інші доходи (кошти загального фонду);

Враховуючи перелічені властивості роботи об'єктів державного сектору та упорядковуючи результати аналізу із запитань аналізу в бюджетних установах, наведено частинами економічного аналізу (рис. 3.1).

Рисунок 3.1 Складові економічного аналізу Коломийського політехнічного коледжу

Сформовано на основі джерела [52]

З аналізу фінансової звітності здійснюються економічний аналіз роботи об'єктів державного сектору. Під час його створення за матеріалам

підсумком досліджують структура та склад майна, формуються основи фінансування, установлюються зміни пункту балансу та їхніх об'ємом. За фінансовому звіту про фінансові результати розглядаються утворення фінансових результатів роботи установи як порівняння витрат та доходів за зворотними та незворотними операціями, обчислюються профіцит або дефіцит, зіставляються з минулими періодами, знаходяться напрями вирішення дефіциту та шляхи витрачання профіциту. За фінансовим звітом про обіг грошових коштів створюватися аналіз грошових потоків об'єктів державного сектору за курсами в розрізі видів роботи, досліджуються чинники впливу на утворення чистих грошових потоків. За фінансовим звітом про особистий капітал порівнюють зміни в складниках особистого капіталу установи та їх мотиви.

Дослідження реалізації кошторису звичайно користуються у вітчизняній практиці як головний різновид аналізу для бюджетних закладів. Кошторис бюджетних закладів – це головний документ, що впорядковує повноваження порівняно одержання доходів установи та створення витрат або видатків. Кошторис створюється на рік та формує об'єми доходів за погодженнями їх одержання та об'єми видатків за шляхами їх створення (у розрізі КЕКВ) та джерелами покриття. Головною цілю аналізу реалізування кошторису є рейтинг повноти прибування та користування виразних установі бюджетних коштів спеціального та загального фондів, формулювання дефіцит фінансування або залишку коштів. У своїй праці О.В. Богданюк [53, с. 14] підкреслює, що дослідження кошторису створюється для ревізії над раціональним користуванням бюджетними фінансами та продуктивного керування бюджетними установами. Ми вважаємо, що дане положення є правдивим за вимоги доказаного укладання планового кошторису установи та урахування усіх дійсних потреб установи для добротного реалізування видатних функцій. У працях Н.О. Мичак та О.М. Шинкаренка [54, с. 200] виявляються розуміння аналізу надходжень та користування коштів за спеціальним і загальним фондами, тому що за його підтримкою створюються

контроль над точності їх утворення, а також формуються запаси зі підвищення матеріально-технічної підстави установи і допоміжних фінансових ресурсів. Дослідження виконання кошторису поділяє такі періоди:

- Дослідження втілювані процесу асигнувань загального фонду; ведення аналізу структури, видатків та динаміки доходів за спеціальним та загальним фондами; дослідження фактичних та касових видатків; формулювання та оцінка відхилень по показниках видатків та доходів установи в перетині спеціального та загального фондів кошторису, формулювання причин даного відхилення;
- опрацювання пропозицій щодо користання наявних резервів, призначення кошторисних ознаків на наступний рік ;
- вибір інформаційного ґрунту для здійснення аналізу.

Фінансове дослідження підприємства є особливо популярним напрямом здійснення економічного аналізу, результати якого користуються як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами. Для об'єктів державного сектору використовується фінансовий аналіз є достатньо примітивним.

Фінансовий аналіз для об'єктів державного сектору прогнозує підсумування наявних даних про активи, фінансові результати та пасиви установи, характеристику фінансового середовища та формулювання можливостей розвитку на майбутнє

Як фіксує Л.В. Лелявська [55, с. 224], дослідження фінансового середовища потрібно створювати з погляду дослідження бюджетних контрактів та структури пасивів і активів, тобто потрібно є погляд фінансової стійкості організації, що є аспектом фінансової стабільності. Л.Т. Штимер головними планами фінансового аналізу роботи установ державного сектору думає такі [56, с. 332]:

1. аналізування ефективності користання майна (капіталу);
2. аналізування фінансової витримки установи;

3. об'єктивне оцінювання динаміки і стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності установи;

4. оцінювання становища суб'єкта господарювання на ринку та кількісне оцінювання його конкурентоспроможності;

5. визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

6. забезпеченість установи власними оборотними коштами.

У процесі роботи фінансового аналізу найбільш обширний використовується розрахунок відносних коефіцієнтів (показників).

Використання технології аналізу ефективності роботи об'єктів державного сектору є найбільш різкою проблемою, що зберігається невирішеною. У даному напрямі розробляються численні дослідження, одержані наукові результати використовуються для оцінки результатів роботи об'єктів державного сектору та формулювання можливості витрачання бюджетних капіталів в установах визначних галузей. Також утворено загальні підходи, що вимагають адаптації та уточнення для вказаних установ. У таблиці 3.1 зведено компоненти оцінки та аналізу ефективності роботи об'єктів державного сектору, рекомендовані різними авторами.

Таблиця 3.1

Підходи до аналізу ефективності Коломийського політехнічного коледжу

Джерело	Коротка характеристика
О.Р.Білецька	Ефективність проведення шляхом розрахунку і аналізу: видачі від витрат; системи співвідношення видачі із витратами для визначення прямої віддачі; системи зрівняння різноманітних варіантів напрямів зменшення коштів на основі порівняння витрат із віддачою. Виділено нами певні критерії продуктивності, ефективності, результативності.
О.А. Заббарова	Зазначено критерії оцінки певної ефективності: експертні, соціальні, правові, прагматичні.
Т.В. Файберг	Напрями удосконалення оцінки результативності усіх бюджетних установ: аналіз виробничих показників, ефективності використання бюджетних коштів, використання ресурсів і оцінка соціальної ефективності.
О.В. Панченко	Виділено певні групи результативних показників: показники продукту, ефективності, затрат та якості. Індикатори результативності було розділено на дві групи: показники соціальної ефективності та економічної ефективності;.

Сформовано на основі джерела [57]

Підставою для аналізу можливості роботи об'єктів державного сектору є вчення економіки державного сектору, відповідно з якою за підставу береться збільшення ефективності громадських витрат. Для цього досліджуються такі складники [58]: віддача від витрат; система порівняння віддачі з витратами для знайдення чистої віддачі; система зіставлення усяких різновидів напрямів розходу коштів на підставі зіставлення витратами з віддачі. За підставу збільшення ефективності громадських витрат здійснено оптимальним початковим розподіл бюджетного капіталу та існуючих ресурсів. Для порівняння результатів і витрат потрібна не лише оптимізація витрат, а й пошук економічних підходів для порівняння, контролю і оцінювання в одному обсягу даних складників. Автор вважав що, оцінка віддачі від послуг бюджетних установ повинна здійснюватися з позиції всього суспільства з урахуванням суспільних вигід і суспільних витрат. Такий підхід вимагає врахування усіх комплектів отриманих результатів, їх перспективних і поточних наслідків. Шанс даного обліку результатів і наслідків установлена на масштабний режим їх оцінки на підставі критеріїв результативності, продуктивності, ефективності.

О.А. Заббаров вважав, що [59] для оцінки потенціалу роботи бюджетних установ використовує низку критеріїв. Для усякого критерію організовано ознаки утворення оцінки ефективності, що реалізуються з користанням різноманітних джерел даних, окремо результатів ревізії та інших контрольних аудитів, звітності бюджетних установ, соціологічних опитувань про роботу установи.

Чинна схема Ніко Моля була узята за підставу для зроблена системи показників можливості функціонування об'єктів державного сектору в праці О.В. Дейнеки [60, с. 270]. У процесі дослідження удосконалено узяті з базової зразки інтегральні ознаки соціально-економічної, фінансової та бюджетної можливості об'єктів господарювання державного сектору економіки, їх користання адаптоване до вітчизняних вимог. Соціально-економічна можливість визначити як середнє геометричне коефіцієнтів

прибутку бюджетних коштів, економічної можливості бюджетних установ та соціальної можливості розходу бюджетних коштів. Для визначення бюджетної ефективності обчислюється співвідношення витрат та доходів бюджету від роботи об'єкта державного сектору. Фінансову ефективність можна визначити як середнє математичних коефіцієнтів рентабельності роботи, можливості користування рентабельності головних засобів та оборотних активів.

О.В. Панченко на підставі дослідження завдань вітчизняного законодавства поділяє чотири класи ефективних показників рейтингу бюджетних програм [61, с. 82].

Зокрема, вченим зазначено, що показники ефективності потрібно ділити на два класи:

- показники соціальної ефективності ;
- показники економічної ефективності [61, с. 82].

Збільшення економічної ефективності рекомендується обчислювати через зменшення витрат на величину продукту та посилення результату за тривалого обсягу фінансування.

Науковими досягненнями нашого аналізування є пояснення теоретичних тверджень та покращення контролю в певному масштабі даних складників. За думками автора, послуг бюджетних установ від оцінка віддачі зобов'язана створюватися з постанови всієї держави з врахуванням громадських вигід і громадських витрат. Даний підхід потребує урахування усіх складників отриманих результатів, їх поточних і особистих наслідків. Шанс даного обліку результатів і наслідків використана в масштабній системі їх оцінки на підставі критеріїв продуктивності, результативності, ефективності.

3.2. Удосконалення аналізу ефективності управління загальновиробничими витратами

Виробничий потенціал бюджетних установ складається із потенціалу основних фондів: наявних і прихованих можливостей, які в свою чергу формують техніко-технологічну базу усієї виробничої потужності; оборотних засобів, певної частини виробничого капіталу сировини, палива, матеріалів, енергії та допоміжних матеріалів, які включаються у виробничі запаси, витратах майбутніх періодів; технологічності персоналу: здатності працівників виготовляти якісну продукцію; фінансового: кількості наявних фінансових ресурсів, якими вони розпоряджаються для реалізування поточних та перспективних витрат.

Кореляційно-регресійний аналіз дозволяє бюджетній установі розрахувати тісноту залежності між усіма досліджуваними ознаками, також визначати абсолютний та відносний вплив усіх чинників на результат коледжу, в тому числі виявити резерви приросту показників, які розраховуються.

Обчислення кількісної міри впливу певних факторів та усього комплексу та у взаємозв'язку дозволяє отримати ефективно економічно обґрунтовані показники бізнес-планів та прогнозних оцінок майбутніх періодів. Окремі вчені вважають, що метою управління загальновиробничими витратами бюджетних установ є зменшення витрат на одиницю виробленої продукції, та збільшення рентабельності господарських процесів, оптимізація структури витрат та зниження рівня ризику фінансово-господарської діяльності [62, с. 60].

Найбільш оптимальною структурою усього виробничого потенціалу бюджетної установи покриває економне витрачання усіх ресурсів (фінансів, сировини, енергії, матеріалів, живої і уречевленої праці), оскільки можливо із меншою кількістю задовольнити велику кількість потреб, виробляючи більшу кількість продукції. Це можливо допустити лише за умови покращення якісного складу усього виробничого потенціалу бюджетної

установи та його окремих складових. Найважливіше значення має не лишень обсяг, а й те, яким чином здійснюється використовуються окремих складових всього потенціалу. Дуже велика кількість виробленої продукції може бути нереалізованою та в свою чергу приносить втрати виробництву.

Перевитрати усіх ресурсів призводять до збільшення собівартості продукції. Надлишкова економія може призвести до погіршення якості продукції та порушення стандартів, також до збільшення втрат, ніж до її економії.

Подальшими етапами розробки у цьому напрямку є поглиблене пояснення усіх критеріїв збільшення обсягів реалізованої продукції та потрібного рівня попиту на дану продукцію із урахуванням різної специфіки діяльності підприємства в умовах ринкових відносин – невизначеності і ризику.

Найбільше застосування на практиці усіх виконаних економічних досліджень одержало стохастичне моделювання, яке описуються усіма показниками, між якими є здатність спостереження за стохастичною залежністю. Така залежність виявляється у тому, що зміна однієї величини викликає зміною на іншу величенню. Встановлення стохастичного взаємозв'язку розраховується здійсненням кореляційно-регресійного аналізу, у якого є завдання побудови і аналізу економіко-математичної моделі рівняння усієї регресії, яке описує залежність даної результативної ознаки декількох факторних ознак та дає оцінку міри взаємозв'язку.

Головним завданням кореляційного-аналізу являється визначення та оцінка тісноти зав'язку між факторними та результативними ознаками. Завданням регресійного аналізу є виявлення форми зв'язку чи рівняння регресії, також включаються статистична оцінка параметрів регресійного аналізу.

Основним методом аналізу діяльності підприємства полягає у комплексному, системному вивченні, вимірюванні а також узагальненні впливу усіх факторів на результати діяльності бюджетної установи із метою пошуку

шляхів для підвищення ефективності.

Для дослідження зв'язку між показниками чистого доходу від реалізації продукції, адміністративних витрат, собівартості реалізованої продукції, витрат на збут, також інших операційних витрат використовуються у кореляційно-регресійному аналізі.

В першу чергу потрібно визначити показники, на основі яких ми будемо розраховувати кореляційно-регресійний аналіз.

До складу економічної моделі потрібно включати такі фактори [63]:

- Y – чистий дохід;
- X_1 – адміністративні витрати;
- X_2 – витрати на збут;
- X_3 – інші операційні витрати.

Лінійна багатовимірна модель у такому випадку має даний вигляд:

$$Y = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + a_3X_3.$$

Усі вихідні дані для проведення якісного кореляційно-регресійного аналізу бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу за 2018-2021 рр. представлено у таблиці 3.2:

Таблиця 3.2

**Основні фінансові показники діяльності бюджетної установи
Коломийського політехнічного коледжу за 2018-2021 рр.**

Показник	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	15631	17367	21447	21846
Адміністративні витрати	1787	1978	3168	3950
Витрати на збут	483	536	379	289
Інші операційні витрати	273	294	894	182

Сформовано автором

За вхідними даними бухгалтерського обліку було розроблено кореляційну матрицю, яка в свою чергу здійснюється для вимірювання сили взаємозв'язку між обраними нами факторними величинами і результативним показником за допомогою Microsoft Excel та його табличного редактора, усі результати обчислення наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

**Результати кореляційного аналізу прибутковості бюджетної установи
Коломийського політехнічного коледжу**

Показник	Чистий дохід	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Чистий дохід	1			
Адміністративні витрати	0,9952364	1		
Витрати на збут	-0,8914943	-0,7599823	1	
Інші операційні витрати	0,5172358	0,1592358	-0,152493	1

Сформовано автором

Оцінка нами тісноти взаємозв'язку між усіма досліджуваними ознаками розраховується завдяки використанню так званої шкали Чеддока, та її характеристика представлена у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4.

**Характеристика тісноти зв'язку бюджетної установи Коломийського
політехнічного коледжу**

Показник	Адміністративні витрати	Витрати на збут	Інші операційні витрати
Чистий дохід	дуже сильний	сильний	слабкий

Сформовано автором

Обчислення кореляційної матриці дає величу змогу, щоб зробити висновок про дуже велику залежність між факторними (X_1 , X_2 , X_3) та результативною (Y) величиною. Зауважимо, що між факторною (інші операційні витрати) і результативною ознакою (чистий дохід) інколи спостерігається слабкий взаємозв'язок, тому дуже доречним буде виключення її з даної моделі.

Основною метою встановлення даної форми взаємозв'язку між досліджуваними нами ознаками, можемо провести регресійний аналіз бюджетної установи. Також нами було використано MS Excel (надбудова “Аналіз даних/Регресія”), усі результати представлені нами у таблицях 3.5 – 3.6.

Таблиця 3.5

Основні показники регресії на бюджетної установи Коломийського

політехнічного коледжу

Множинний R	0,977448
R-квадрат	0,94596
Нормований R-квадрат	0,82829
Стандартна похибка	1353,658
Спостереження	4

Сформовано автором

Як ми бачимо з результатів проведеного нами регресійного аналізу сільськогосподарського підприємства нормований коефіцієнт детермінації R^2 рівний 0,82, це вказує на те, що зміна результативної величини (чистий дохід) на 82 % залежить від змін факторних величин (витрати на збут та адміністративні витрати) зображено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

**Результати дисперсійного аналізу Коломийського політехнічного
коледжу**

Показник	df	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	2	26359451	14139646	7,384313	0,263557
Залишок	1	1812801	1812801		
Всього	3	29081964			

Сформовано автором

Наведеними результати дисперсійного аналізу державного сектору вказується на певній отриманій моделі: за основним критерієм Фішера F^* більше $F_{\text{табл}}$, точніше рівняння регресії дорівнює 95 %. Результати дисперсійного аналізу бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу є покращення отриманої нами моделі, а також відсутність впливу випадкових факторів представлено в таблиці у таблиці 3.7.

За результатами регресійного аналізу державного сектору, оскільки усім показникам Р-значення воно є менше за 0,5, то можна вважати, що коефіцієнти є ненульовими, отже, усі факторні ознаки впливають на результативну діяльність підприємства та його підрозділів.

Виходячи із усіх результатів регресійного аналізу державного сектору наведених у табл.3.7 можна зауважити, що необхідно скласти рівняння багатовимірної лінійної регресії:

$$Y=45,81+4,50X_1+16,30X_2$$

Таблиця 3.7

Результати регресійного аналізу бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу

Показник	Стандартна помилка	t-статистика	P-значення	Нижніе 95%	Верхніе 95%
Чистий дохід	18946,96	0,001598	0,988479	-228992	238078,5
Адміністративні витрати	2,718932	1,758242	0,346648	-29,8904	38,91857
Витрати на збут	На 25,98616	0,636795	0,45372	-315,01	356,7038

Сформовано автором

Також на нашу думку потрібно зобразити результати регресійного аналізу бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу на рисунку 3.2.

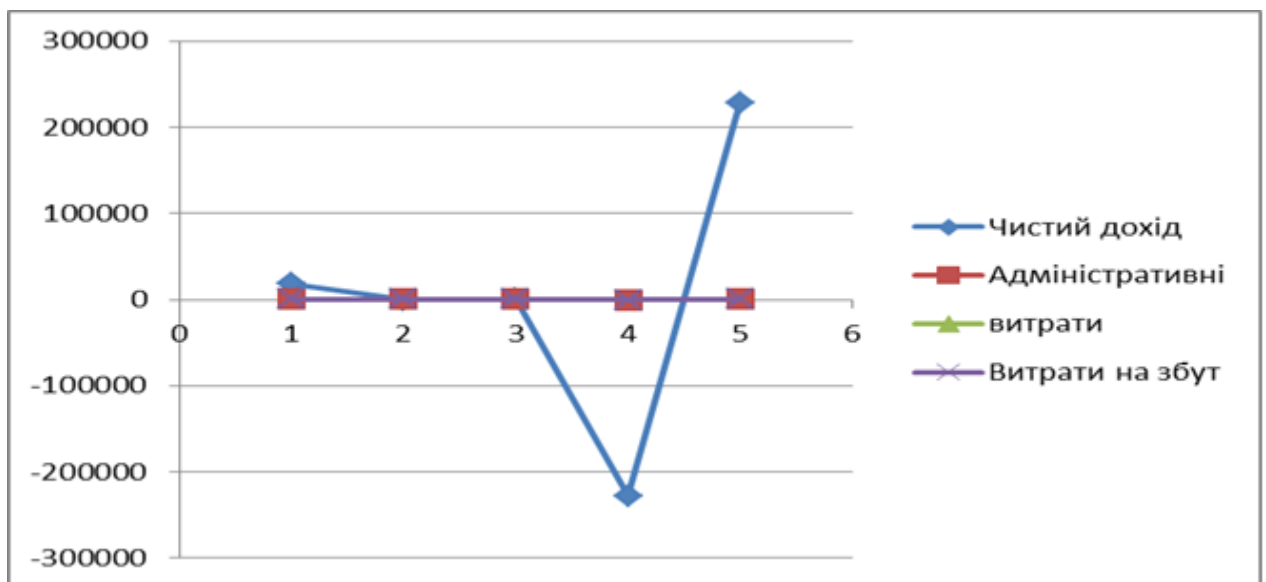

Рис. 3.2 Результати регресійного аналізу бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу

Сформовано автором

Результати регресійного аналізу державного сектору зображено перетин лінії, що в свою чергу відображає розрахунок усіх факторів із лінією вільного рівняння показує собою точку беззбитковості. Даний проміжок, обмежений двома лініями, які є прибутком, якщо він буде розташований з лівого боку від точки перетину, чи збитком, якщо вони розташовані справа від неї. Здійснення нами порівняння розрахованого фактичного операційного

прибутку і операційного прибутку демонструє їх співпадіння у певних межах існуючої похибки.

Отже, зробити висновок, що між собівартістю реалізованої продукції та адміністративними витратами, також чистим доходом існує певна пряма залежність, тобто якщо на одиницю одиницю збільшиться певні витрати на збут, то збільшиться чистий дохід на 18,96 од.; при тому, що збільшаться адміністративні витрати на одиницю продукції, чистий дохід зростає на 5,49 одиницю сільськогосподарської продукції.

Залежно із проведеними нами дослідженнями, за для певного формування рекомендацій до покращення управління процесом застосування витрат операційної діяльності із метою збільшення рентабельності виробництва сільськогосподарського виробництва, потрібно врахувати, якщо найбільший вплив на певну зміну чистого прибутку мають ознаки, такі як адміністративні витрати і витрати на збут.

Використовуючи кореляційно-регресійний аналіз при оцінці платоспроможності є дуже важливим інструментом для управлінського процесу господарювання та пов'язаний з опорою у прийнятті стратегічних управлінських рішень задля подальшого покращеного розвитку.

Шестифакторна регресійна модель, яка була побудована за допомогою кореляційно-регресійного аналізу, дозволяє зробити певний висновок про те, якими важливими чинниками, які впливають на ступінь платоспроможності бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу за певний період, є коефіцієнт фінансової стійкості та коефіцієнт рентабельності реалізації. Побудувавши нами прогноз ступеня платоспроможності бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу на три роки, нами було визначено зниження його майбутні роки.

Запропонована нами шестифакторна регресійна модель у практичній діяльності бюджетної установи Коломийського політехнічного коледжу надають можливість контролювати, оптимізувати і прогнозувати результати фінансово-господарської діяльності, щоб досягнути високих конкурентних

переваг під час пандемії COVID-19. Важливими перспективами подальшого розвитку у даному напрямі є доведення доцільності для проведення комплексного аналізу результатів діяльності сільськогосподарського підприємства в основі якого є кореляційно-регресійний метод.

3.3. Напрямки удосконалення контролю загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу

Напрямки удосконалення контролю загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу є найголовнішою системою контролю за присутністю та динамікою позабюджетних і бюджетних коштів. Головними прикладами обліку державного сектору є прибутки, результати і видатки реалізування кошторису.

Останніми роками вчені присвячують важливу увагу запитанням вдосконалення ведення та напрямки удосконалення контролю загальновиробничих витрат Коломийського політехнічного коледжу, фіксуючись на основному напрямі – звітності та модернізації обліку через впровадження й розробку в державному секторі національних шаблонів на підставі міжнародних.

Отже, в елементах стабільних змін бюджетного законодавства та вимоги надання обліку Коломийського політехнічного коледжу до міжнародних шаблонів з'являється значна кількість невирішених проблем, які приставляють нові зобов'язання для наукових досліджень у наведеній галузі.

Співпраця Коломийського політехнічного коледжу з фінансовими установами, міжнародними організаціями, робота на інвестиційних ринках та валютних фондових вимагають прозорості та відкритості даних з економічних запитань, окремо, запитань бухгалтерського обліку видатків і доходів, відповідності міжнародним шаблонам.

Зокрема, перевагою напрямків росту бухгалтерського обліку є його оновлення в державному секторі та етап на методологічні принципи,

формовані на підставі міжнародних стандартів. Залежно до Стратегії розвитку системи керування державними фінансами, ухваленої розпорядженням від 1 серпня 2013 р. № 774 Кабінету Міністрів України [64], в Україні доповнюється хід реформування системи фінансової звітності та бухгалтерського обліку в державному секторі з врахуванням умов міжнародних шаблонів бухгалтерського обліку для державного сектору (IPSAS) маршрутом впровадження національних стандартів (положень) бухгалтерського обліку в державному секторі, створених на підставі міжнародних стандартів (IPSAS).

На сьогодні ухвалено 19 національних стандартів (положень) бухгалтерського обліку в державному секторі, елементи яких використовувалися з 2015 року. З 2017 року здобули чинності решта національних стандартів (положень) бухгалтерського обліку в свіжий план рахунків та державному секторі бухгалтерського обліку в державному секторі № 1203. В державному секторі є те, що він рекомендований для обліку роботи усіх об'єктів господарювання державного сектору: бюджетних установ, державних спеціальних фондів і органів Казначейства України з запитань здійснення бюджетів.

Також властивістю сучасного Плану рахунків є те, що вперше запроваджено 4-значні паролі рахунків натомість 3-значних. При даному випадку цифри балансового рахунку означають наступне: I цифра балансового рахунку вказує рівні рахунків; II – число синтетичного рахунку; III – параметр об'єкта державного сектору; IIII – номер субрахунку. III цифра обмінюється відповідно до виду об'єкта державного сектору: I – державний спеціальний фонд; II – місцеві бюджети; III – керівник бюджетних капіталів; IIII – рахунки органів Казначейства (крім рахунків класів 9 і 0), IIII – державний бюджет.

У 2017 році траплялися нові тільки два числа ідентифікатора, а зокрема: I – державний цільовий фонд, II – розпорядник бюджетних коштів. Теж авторами Плану рахунків №1203 удало його вписано з економічною

класифікацією розходів на ступені синтетичних рахунків. Це обґрунтовує, що облік видатків і доходів об'єкта державного сектору на ступені синтетичних рахунків дає спостерігати видатки за економічним змістом.

У той час, як План рахунків № 1163 надав змогу зобразити такі дані на ступені аналітичного обліку. Дана характеристика сучасного плану рахунків, ми вважаємо, що дозволяє велику прозорість обліку та полегшує процедуру утворення звітності.

Потрібно зауважити, що в свіжому плані не ураховано різноманітних джерел видатків і доходів. Штучні рахунки не розділяються за коштами спеціального та загального фондів бюджету, а застосування в обліку на самотньому синтетичному рахунку. У той час як у Плані рахунків № 1163 для даного були створені різні синтетичні рахунки.

Міністерство фінансів пропонує приготувати методичні рекомендації відносно обчислення витрат і доходів, але тим часом навіть проекти даних документів не поширені. В бюджетній сфері облікова система буває у тимчасовому стані і не повним рівнем відгукується новітніми потребам з приводу прозорості даних про державні фінанси для поверхневих користувачів та про створення розвитків затвердження результат в системі місцевого самоврядування та державного управління.

Посеред недоліків також потрібно позначити: наявність двох методів створення бухгалтерського обліку – касового під час модифікованого методу накопичень і здійснювання бюджетів під час здійснення кошторисів бюджетних установ;

- відсутня загальна методика зображення в бухгалтерському обліку дій державних цільових фондів ;
- звітність про здійснення бюджетів консолідується у вертикалі основних розпорядників вертикалі і Казначейства бюджетних коштів.

Міжнародною практикою створені чотири головні методи обліку державного сектора керування – модифікований касовий, нарахувань і метод нарахувань, модифікований метод, касовий.

Процедури обліку в державному секторі:

Касова процедура – реєстрація усіх випадків в обліку за переміщенням грошових капіталів, користується в обліку вибуття і доставлені грошових капіталів на рахунках.

- сучасний касовий метод – фіксування не тільки операцій за переміщенням грошових капіталів, а й допоміжних зобов'язань і активів.
- модифікований метод обчислення – визнання та обчислення витрат і доходів як зобов'язань і активів під час втручання.
- метод нарахування – обчислення усіх операцій у момент їх списання і виникнення коштів на витрати узгоджена протягом всього терміну вигідної служби.

Плюсами вітчизняного різновиду модифікованого способу накопичування є:

- мала кількість трудомісткості облікових робіт;
- прозорість і підконтрольність прогресів фінансування;
- прирівнюваність до бюджетного обліку (місцевого та державного бюджетів), в базу якого закладено касовий метод;
- тугий взаємозв'язок з дійсними грошовими потоками.

Головним з недоліків є несумісність методу накопичування через порівняння нарахованому та касових доходів у звітному етапі видатків. В результат даних відхилень в обліку перевертаються показники фінансових результатів. У даному в закладі штучно появляється прибуток через: нездійснення цільових програм; або встановлення матеріальних стандартів, що не встигли переводити до кінця року; або коштів одержаних більше, ніж переведено [65].

Значна проблема в удосконалення контролю за складом змінних і постійних витрат а також зазначення оптимального методу розподілу загальновиробничих витрат, яке пов'язане із недосконалою сучасною нормативною базою. Таким чином необхідно перегляд методу та стосовно певних питань.

При здійсненні вибору бази розподілу необхідно звернути увагу на те,

що між змінною бази розподілу а також зміною загальновиробничих витрат існує певна пропорційна чи майже пропорційна залежність [66]. На даний час найбільш часто використовуються бази розподілу їх характеристика та недоліки зображено у табл. 3.8

Таблиця 3.8

**Бази розподілу контролю загальновиробничих витрат
Коломийського політехнічного коледжу**

База розподілу	Характеристика
Ціна прямих матеріалів	Якщо усі загальновиробничі витрати пов'язані із величиною та кількістю певних матеріалів, із якими необхідно провести певні технологічні операції.
Прямі витрати на оплату праці	Якщо загальновиробничі витрати прямо залежні із величиною прямих витрат на оплату праці. База розподілу займає значну кількість недоліків через те, що вся питома вага в загальній сумі собівартості знижується через автоматизацію виробництва.
Прямі витрати на оплату праці плюс витрати на утримання та їх експлуатацію	Цей метод є оптимальним для підприємств із різноманітним рівнем механізації та автоматизації, дозволяє повністю урахувати трудомісткість ступінь механізації і автоматизації виробничого процесу.
Розподіл пропорційно кошторисних ставок	Цей метод потрібний Типовим положенням з планування обліку і калькулювання собівартості, який необхідний бути основним, де здійснюється науковий процес.

Сформовано на основі джерела [67]

Створені дослідження нормативно-правового задоволення використання методу підтвердження прибутків у бухгалтерському обліку Коломийського політехнічного коледжу означає про фактично відсутність їх використання.

Створення даних методів (касового, нарахування) та роз'яснення щодо їх використання доведено лише в окремих нормативно-правових документах, отже Стратегії модернізації бухгалтерського обліку державного сектора на 2007–2015 рр, в Бюджетному кодексі. Для подальшого переходу України до використання в обліку методу визначення та нарахування термінів обчислення доходів потрібно зазначати зміни в нормативно-правових актах, а якраз: в Законі “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, НП(С)БОДС 124 “Доходи”, Бюджетному кодексі України, Стратегії модернізації системи фінансової звітності та бухгалтерського обліку в

держсекторі на етапі до 2025 року. Для даного в Бюджетному кодексі України потрібно навести метод утворення бюджету та метод обчислення доходів бюджетних закладів.

В Законі “Про фінансову звітність та бухгалтерський облік” і НП(С)БОДС 124 “Доходи” під режимом обчислення пропонується усвідомлювати визнання усіх операцій в момент їх утворення та списання активів на витрати загальною, протягом всього терміну вигідної служби; під касовим способом – утворення операцій на ґрунті обігу грошових коштів [69].

Потрібно зауважити, що на дефіцит в законодавстві спільної методології зображується в бухгалтерському обліку дій щодо видатків і доходів бюджетних установ. Крайне не дозволяє одержувати достовірні, прозорі, зіставні та повні дані про фінансове середовище держави.

Висловлюється також дефіцит спільної облікової політики та виготовлення методологічних та методичних порад з запитань організації та ведення бухгалтерського обліку і формування звітності. Для відновлення реструктуризації системи бухгалтерського обліку закладів державного сектору економіки та підхід його до фінансової звітності та міжнародної практики обліку потрібно створити ряд найголовніших заходів інформаційно-консалтингової та методологічної ознаки [70].

Головною проблемою, є впровадження у бюджетних закладах автоматизації управління бухгалтерського обліку та управління електронного документообігу, особливо, формування електронної звітності. Отже, не повна автоматизація не дозволяє систематизувати показники обліку та зображати їх синхронно в одній базі даних отже, приймати оперативні рішення, використовуючи всю сукупність даних, оволодівши усіма фактори, що вплинули на дану ситуацію [71].

Покращення шляхом уніфікації потребує організації фінансово-бухгалтерських служб бюджетних закладів й програмне забезпечення формулювання обліку та зведення звітності. Уніфіковані критерії, єдині бази

інформацій та інформаційні системи наддають змогу обміну даних між об'єктами Міністерством фінансів та сучасними міністерствами України, державного сектору, ДКСУ.

Новітня Стратегія поліпшення Коломийського політехнічного коледжу на етапі до 2025 року, отже, має формулювати доречність переходу на даному періоді на обчислення бухгалтерського обліку за способом обчислень для операцій з реалізування бюджетів.

Зокрема, перехід до режиму обчислення відведення до ускладнення режиму бухгалтерського обліку через те що, потрібно виникнення даного елементу як суб'єктивізм при вирішенні деяких вирішень, наприклад при поясненні запитання щодо обчислення моменту накопичування доходів, а ухилення суб'єктивізму потрібне за рахунок точної регламентації урядом бухгалтерського обліку в бюджетній галузі.

Етап від одного методу до іншого створюється поетапно з застосуванням проміжного різновиду – модифікованого способу нарахування.

Також можливо ураховувати те, що прогрес на новітню систему обліку має відбуватись в контексті поліпшення державного сектору в цілому. Дані плани в кінцевому підсумку приведуть до змоги державою створити максимальну відкритість і прозорість облікових інформацій і підтвердження ознак звітності у світовому співтоваристві.

ВИСНОВКИ

Система планування навчально-виховного процесу Коломийського політехнічного коледжу Національного університету “Львівська політехніка” характеризується конкретністю планових заходів, термінами виконання та визначенням відповідальних осіб. Всі планові заходи передбачають єдність та наступність їх проведення протягом року. Розроблена концепція навчально-методичної та виховної роботи коледжу взаємопов’язана і об’єднана із загальною метою підготовки висококваліфікованих фахівців.

Основним напрямом організації навчального процесу є постійне удосконалення форм і методів навчання, які відповідають вимогам підготовки молодших спеціалістів в умовах формування ринкових відносин в національній економіці. Навчальний процес в коледжі базується на принципах розвитку науково-технічного прогресу, демократизації, гуманізму і організовується з урахуванням сучасних технологій навчання з метою забезпечення високої якості, конкурентоспроможності та мобільності сучасних фахівців на ринку праці.

Діяльність структурних підрозділів коледжу здійснюється на підставі існуючих положень, нормативних актів, пов’язана між собою і забезпечує реалізацію навчального процесу. Заступники директора організовують, спрямовують і контролюють навчально-методичну, виробничу, виховну та фінансово-господарську роботу.

В коледжі працюють чотири денні та заочне відділення, які об’єднують всі спеціальності. Безпосередньо на відділеннях за організацію навчально-виховної роботи відповідають завідувачі відділеннями.

Щорічно, до початку навчального року, складаються плани роботи структурних підрозділів коледжу за типовим змістом:

- план засідань педагогічної ради;
- план засідань методичної ради;
- план роботи циклових комісій;
- план навчальної роботи;

- план виховної роботи;
- план навчально-методичної роботи;
- плани роботи відділень;
- план проведення семінарів керівників академічних груп;
- план стажування викладачів і підвищення кваліфікації;
- план спортивно-масової та оздоровчої роботи;
- план контролю діяльності структурних підрозділів.

Планування здійснюється у відповідності до визначених проблем шляхом коригування напрямків роботи з урахуванням нормативних документів і вимог сучасності.

Важливою якісною рисою будь-якого об'єкта господарювання є здатність гнучко реагувати на зміну ситуації. Для цього треба бути компетентним у вибраній сфері діяльності, мати необхідні риси характеру: цілеспрямованість, наполегливість, готовність до невдач, здатність навчатися і робити висновки із своїх помилок. Необхідно підібрати надійних партнерів і соратників. Треба бути готовим до конкурентної боротьби. Необхідно чітко організувати маркетинг, вміти підтримувати неформальні зв'язки і офіційні відносини як з постачальниками сировини, матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, так і зі споживачами продукції та з замовниками.

Ефективна організація фінансової роботи на в ринкових умовах неможлива, якщо фахівців всіх економічних служб, насамперед фінансової, які здатні швидко й кваліфіковано орієнтуватись у вкрай динамічному фінансовому правовому полі України.

Функціонуючи в ринковій економіці Коломийський політехнічний коледж має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за яких вона стабільно зберігала б здатність безперебійно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками, тобто отримувати прибутки.

Використовуючи нові підходи до підвищення діяльності навчального закладу, ми можемо намітити основними напрямками щодо підвищення

результатів фінансової діяльності :

- провести широку рекламну роботи;
- адаптація досвіду розвинутих країн з організації та методики аналізу кон'юнктури ринку , зі збереженням напрацювань вітчизняних вчених;
- необхідність використовувати єдину систему різнострокових прогнозів, що базувалася б на закономірностях, тенденціях і резервах, виявлених аналізом;
- формування єдиної обґрунтованої системи оціночних показників ефективності господарювання;
- застосування економіко-математичних методів, електронно-обчислювальної техніки й персональних комп'ютерів, що дає змогу скоротити інформаційні потоки, знизити ймовірність помилок під час збирання і передавання даних;
- підвищення оперативності економічного аналізу, удосконалення організаційних форм аналітичної роботи і перебудова інформаційних потоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/> (дата звернення: 07.03.2021).
2. Ларікова Т.В., Шилко І.С. Організація обліку в бюджетних установах. Фінанси, облік і аудит. 2015. Вип. 1(25). С. 243–257.
3. Романькова О.М., Сидоренко І.В. Організація обліку: посібник для усіх форм навчання. Краматорськ : ДДМА, 2016. 116 с.
4. Романькова О.М., Скрипник Д.Е. Гармонізація з міжнародними стандартами фінансової звітності бухгалтерського та податкового обліку України. Економіка і менеджмент. 2018. Вип. 33. С. 145–149.
5. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 р., затв. Каб. Міністрів України від 20.06.2018 № 437-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 08.03.2021).
6. Проскура К.П. Організація внутрішнього контролю бюджетними організаціями (установами) як розпорядниками бюджетних коштів. Криміналістика і судова експертиза. 2019. Вип. 64. С. 689–698. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2019_64_69/ (дата звернення: 08.03.2021).
7. Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах : Наказ Мінфіну України від 14.09.2012 № 995. URL : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/106386/> (дата звернення: 08.03.2021).
8. Партин Г.О., Загородній А.Г. Управлінський облік : [навч. посіб.] / Г.О. Партин, А.Г. Загородній. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 303 с.
9. Голов С.Ф. Управлінський облік : [підручник] / С.Ф. Голов. – 4-те вид. – К. : Лібра, 2008. – 704 с.
10. Грещак М.Г. Управління витратами : [навч. посіб.] / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін. / За заг. ред. М.Г. Грещака – К. : КНЕУ,

2008. – 264 с.

11. Швиданенко Г.О. Контролінг : [навч. посіб.] / Г.О. Швиданенко, В.В. Лаврененко, О.Г. Дерев'янка, Л.М. Приходько. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.

12. Нападовська Л.В. Управлінський облік : [монографія] / Л.В. Нападовська. – Дніпропетровськ : 2000. – 450 с.

13. Нападовська Л.В. Управлінський облік : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В. Нападовська. – К. : Книга, 2004. – 544 с.

14. Карпенко О.В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання : [монографія] / О.В. Карпенко. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2005. – 341 с.

15. Безверхий К. Бюджетування як дієвий інструмент управління непрямыми витратами промислових підприємств / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 4. – С. 31-47.

16. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.

17. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація: [навч. посіб.] / С.В. Свірко. – К.: КНЕУ, 2006. – 243 с.

18. Левицька С.О. Фінансові результати діяльності одержувачів бюджетних коштів: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна практика обліку / С.О. Левицька // Економічний аналіз. – 2008. – № 2. – С. 361–369.

19. Лемішовський В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування: [навч. посіб.] / В.І. Лемішовський. – Львів: Інтелект-Захід, 2007. – 1104 с.

20. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку державного сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11>.
23. Кравченко О.В. Доходи і видатки бюджетних установ у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці / О.В. Кравченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zavantag.com/docs/300/index-1534927.html>.
24. Александров В.Т. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах: [навч. посіб.] / В.Т. Александров. – К.: АВТ, 2004. – 387 с.
25. Бабін І.І. Бюджетне право України: [навч. посіб.] / І.І. Бабін. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 296 с.
26. Воронова Л.К. Фінансове право України: [підручник] / Л.К. Воронова. – К.: Прецедент; Моя книга, 2006. – 448 с.
27. Джога Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: [навч. посіб.] / Р.Т. Джога. – К.: КНЕУ, 2001. – 250 с.
28. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Особлива частина: [навч. посіб.] / Е.С. Дмитренко. – К.: Алерта; КНТ, 2007. – 613 с.
29. Лондаренко О.О. Економічна природа видатків та її вплив на обліково-аналітичні аспекти бюджетних установ / О.О. Лондаренко // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 9. – С. 15–19.
30. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях: [навч. посіб.] / П.Й. Атамас. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 284 с.
31. Цветков А.М. Визначення поняття «видатки бюджету» в теорії фінансового права та законодавстві України / А.М. Цветков // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 12. – С. 82–84.
32. Черничук Л.В. Облік у бюджетних установах / Л.В. Черничук, М.І. Маниліч [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referatik.org/literatura/uchebnye-posobija/obl%D1%96k-u-bjudzhetnih-ustanovah-l-v-chernichukm%D1%96-manil%D1%96ch>.
33. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в

державному секторі 124 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.05.2012 № 568 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12/para4#n4>.

34. Характеристика видатків бюджетних установ, склад і класифікація видатків бюджетних установ[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/6075-harakteristika-vidatkv-byudjetnihustanov-sklad-klasifikatsya-vidatkv-byudjetnih-ustanov.html>.

35. Кучерявенко М.П. Фінансове право: [навч. посіб.] / М.П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2010. – 288 с. навч. посібник / В. Т. Александров. — Електрон. текстові дані - К. : АВТ лтд, 2004. - 387 с.

36. Атамас, П.Й. Основи обліку в бюджетних організаціях. [Текст] навч. посібник / П. Й. Атамас. - К. : – Центр навчальної літератури, 2003. – 284 с.

37. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

38. Джога, Р. Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах [Текст] : навчальний посібник / Р. Т. Джога ; КНЕУ. - К. : КНЕУ, 2001. - 250 с.

39. Левицька, С.О. Фінансові результати діяльності одержувачів бюджетних коштів: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна практика обліку [Текст] / С. О. Левицька // Економічний аналіз. - 2008.- № 2.- С. 361-369.

40. Лемішовський, В. І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування [Текст] : навчальний посібник / Мін-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка" ; ред. В. І. Лемішовський. - 3-е вид., доп. і перероб. - Львів : Інтелект-Захід, 2008. - 1120 с.

41. Лондаренко, О. О. Економічна природа видатків та її вплив на обліково-аналітичні аспекти бюджетних установ [Текст] / О. О. Лондаренко // Економіка. Фінанси. Право. - 2008. - N 9. - С. 15-19

42. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку державного сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

43. Постанова КМУ Про затвердження Стратегії модернізації системи

бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки від 16.01.2007 № 34 [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

44. Свірко, С В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Методологія та організація [Текст] : монографія / С. В. Свірко ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. - К. : КНЕУ, 2006. - 244 с.

45. Бюджетний кодекс України від 08.07.10р. № 2456-VI (із змінами і доповненнями, останні з яких внесені Законом України від 05.07. 2012р. за № 5059-VI [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://www.nibu.factor.ua/info/Zak_basa/Kodeks.

46. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року за № 2755-VI / Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, 15-16, 17.

47. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996- XIV, із змінами і доповненнями, останні з яких внесені Законом України від 22.12.11р. за № 4224-VI [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.

48. Закон України "Про державний бюджет України на 2012 рік » від 22 грудня 2011 року за № 4282-VI / Відомості Верховної Ради України, 2012, № 34-35.

49. Закон України "Про гуманітарну допомогу" від 22.10.1999 р. № 1192- XIV, в редакції від 01.06.12р. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

50. Інструкція з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, в редакції Наказу Державного казначейства України №526 від 22.12.2009р., із змінами та доповненнями, останні з яких внесені згідно з

51. Наказом Державного казначейства України № 312 від 02.09.2010р. [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/>

52. Інструкція з обліку запасів бюджетних установ, затверджена Наказом

Державного казначейства України від 08.12.00р. за № 125 [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

53. Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом Державного казначейства України від 25.11.08 р. № 495 / «Все про бухгалтерський облік » №28 від 25.03.11р.

54. Інструкція з обліку коштів, розрахунків та інших активів бюджетних установ, затверджена наказом Державного казначейства України від 26.12.03р. 263 № 242, в редакції від 21.06.05р. [Електронний ресурс]- Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov. ua](http://zakon3.rada.gov.ua).

55. Інструкція зі складання типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів, затверджена наказом Державного казначейства України від 02.12.97р. за № 125/70. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// zakon 1. rada. gov. ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

56. Інструкція про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ, затверджена наказом ДКУ від 10.07.00р. № 61, у редакції наказу Державного казначейства України від 14.02.05р. №28. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http: //zakon1. rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

57. Інструкція по інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків і інших статей балансу бюджетних установ, затверджена наказом ГУ Державного казначейства України від 30.10.98 р. № 90, в редакції наказу Державного казначейства України від 05.10.05 р. № 184. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http: //zakon1. rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

58. Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, затверджено наказом ГУ Державного казначейства України від 27.07.00р. за № 68, із змінами, внесеними Наказом Державного казначейства України за № 117 від 05.06.03р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http: //zakon1. rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua).

59. Інструкція Державного казначейства України "Порядок відкриття

рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України" від 02.12.02 р. № 221, у редакції наказу Державного казначейства України від 08.05.08р. № 152. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

60. План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затверджений ГУ Державного казначейства України від 10.12.99 р., № 114, із 264 змінами, останні з яких внесені Наказом Державного казначейства України від 04.06.07р. за №116.

61. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджено наказом МФУ від 24.05.95 р. № 88, із змінами і доповненнями, внесеними наказом МФУ від 07.06.10 р. № 372, які набрали чинності 24.07.10р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

62. Порядок складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затверджений Наказом МФУ №44 від 24.01.12р. [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://kazna.ucoz.ua/index/normativnye_dokumenty.

63. Порядок відкриття та закриття рахунків у національній валюті в органах Державної казначейської служби України, затверджений Наказом МФУ №758 від 22.06.12р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http://kazna.ucoz.ua /index/ normativnye_dokumenty](http://kazna.ucoz.ua/index/normativnye_dokumenty).

64. Порядок складання карток і книг аналітичного обліку бюджетних установ, затверджено наказом ДКУ від 06.10.00р. за № 100, із змінами і доповненнями, внесеними Наказом ДКУ від 27.05.05р. № 98. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [http:// search. ligazakon. ua](http://search.ligazakon.ua)

65. Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений Наказом МФУ за №309 від 02.03.12р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// kazna.ucoz.ua /index/](http://kazna.ucoz.ua/index/)

66. Атамас П.Й. Облік у бюджетних установах. 4-те вид. перероб. та доп. Навч. посіб.- К.: Центр учбової літератури. 2011 – 312 с.
67. Михайлов М. Г., Телегунь М. І., Славкова О. П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
68. Тополенко Н. М. Актуальні проблеми обліку видатків фінансовогосподарської діяльності митних органів // Ефективна економіка: електр. наук. фах. вид. 2010. №8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=268>.
69. Хорунжак Н. М. Модернізація обліку і контролю в бюджетних установах в умовах системної трансформації управління // Електронний репозитарій ТНЕУ: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук. 2014. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/797/1/dis%282%29.pdf>.
70. Шапаренко А. В. Зміни в обліку доходів і витрат бюджетних установ // Економіка та право: проблеми взаємодії та перспективи розвитку: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. 2017. №1. URL: <http://novaosvita.com/wp-content/uploads/2017/12/EconLawSc-KyivDec2017P1.pdf>.
71. Шапаренко А. В. Зміни в оцінці доходів і витрат бюджетних установ // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: матеріали III Міжнародної студентської науковопрактичної інтернет-конференції. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – Ч.1. – ст. 278-280.

ДОДАТКИ

**Оцінка руху та функціонування стану основних засобів Коломийського
політехнічного коледжу**

№ з/п	Показник	2017 р.	2018 р.	2019р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % (відхилення, +;-) 2017 р. до 2021р.
1	Вартість основних засобів на початок року	444,1	1907,7	1981,6	4751,7	5540,8	1247,6
2	Надійшло за рік	1463,6	73,9	2770,1	789,1	911,5	62,28
3	Вартість основних засобів на кінець року	1907,7	1981,6	4751,7	5540,8	6452,3	338,22
4	Нараховано амортизації за рік	56,5	161,1	295,6	417,5	487,6	863,01
5	Знос основних засобів: а) на початок року	111,7	168,2	329,3	624,9	1042,4	933,21
	б) на кінець року	168,2	329,3	624,9	1042,4	1530,0	909,63
6	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	1463,60	73,90	2770,10	789,10	911,50	62,28
7	Темп зростання (зниження), %	429,57	103,87	239,79	116,61	116,45	-313,11
8	Темп приросту (зменшення), %	329,57	3,87	139,79	16,61	16,45	-313,11
9	Коефіцієнт оновлення, %	76,72	3,73	58,30	14,24	14,13	-62,59
10	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	1,30	26,81	1,72	7,02	7,08	5,78
11	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100
12	Період обороту, років	20,81	12,07	11,39	12,33	12,30	59,09

Продовження додатка А							
13	Коефіцієнт зносу, %:						
	а) на початок року	25,15	8,82	16,62	13,15	18,81	74,80
	б) на кінець року	37,87	17,26	31,54	21,94	27,61	72,91
14	Коефіцієнт придатності, %:						
	а) на початок року	74,85	91,18	83,38	86,85	81,19	108,47
	б) на кінець року	62,13	82,74	68,46	78,06	72,39	116,52

Додаток Б
Фінансові результати діяльності Коломийського політехнічного
коледжу

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення % 2021 р. до 2017 р.
Дохід(виручка) від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг)	3778,8	4510,7	6492,4	8125,0	9513,3	251,75
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3234,7	4833,1	9515,3	10324,9	12055,1	372,68
У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	85,6	107,1	146,6	127,1	126,7	148,01
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1880,8	2807,3	4329,3	5699,7	6773,3	360,13
б)інші операційні витрати	577,60	1195,30	1766,20	1245,40	1500,90	259,85
Валовий прибуток (збиток)	1353,9	2025,8	5186,0	4625,2	5281,8	390,12

Продовження додатка Б

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення % 2021р.
У % до чистого доходу(виручки) від реалізації	41,9	41,9	54,5	44,8	43,8	1,96
Чистий прибуток (збиток)	795,4	1490,0	3218,5	3016,8	3579,6	450,4
У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції	21,0	33,0	49,6	37,1	37,6	16,58
У % до валового прибутку (збитку)	58,7	73,6	62,1	65,2	67,8	9,02

Додаток В

Оцінка фінансової стійкості Коломийського політехнічного коледжу

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення % 2021 р. до 2017 р.
Коефіцієнт автономії	0,70	0,86	0,88	0,90	0,88	126,39
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,30	0,14	0,11	0,10	0,12	39,74
Коефіцієнт фінансування	2,28	5,96	7,65	8,91	7,26	318,02
Коефіцієнт фінансового ризику	0,44	0,17	0,13	0,11	0,14	31,44
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1096,60	1632,10	4017,00	6883,10	9975,90	909,71
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,47	0,69	0,78	0,84	0,77	164,11
Коефіцієнт забезпеченості запасів	0,50	0,70	0,89	1,53	1,89	379,20
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,01	0,002	0,002	0,01	0,01	100

Продовження додатка В

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Коефіцієнт реальної вартості майна	1,02	0,71	1,13	0,67	0,66	64,43
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,43	0,33	0,43	0,35	0,29	67,10
Коефіцієнт накопичення амортизації	0,09	0,17	0,13	0,19	0,24	268,94
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,34	0,87	1,13	1,76	2,52	187,56

Додаток Д

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів Коломийського політехнічного коледжу

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Оцінка ліквідності						
Високоліквідні активи (A1)	7,70	3,20	11,90	66,50	75,00	974,03
Середньоліквідні активи (A2)	129,20	37,90	601,30	3604,10	6702,40	5187,62
Низьколіквідні активи (A3)	2200,40	2315,30	4519,90	27499,10	5278,80	239,90
Найбільш строкові зобов'язання (П1)	-	-	-	-	-	-
Короткострокові зобов'язання (П2)	-	557,00	937,30	1000,00	108,40	-
Довгострокові зобов'язання (П3)	-	-	-	-	-	-
Оцінка платоспроможності						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0062	0,0044	0,0121	0,0545	0,0370	596,44
Проміжний коефіцієнт покриття	0,11	0,06	0,62	2,98	3,27	2968,11
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,88	3,25	5,21	6,93	6,39	339,44
Коефіцієнт загальної платоспроможності	3,28	6,96	9,80	10,50	8,48	258,25

Продовження додатка Д

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відноше ння у % 2021 р. до2017 р.
Оцінка оборотності оборотних активів						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3184,20	3818,30	5410,30	6770,80	7927,70	248,97
Середньорічна вартість оборотних активів	2318,00	2346,85	3744,75	6651,40	10562,95	455,69
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,37	1,63	1,44	1,02	0,75	54,64
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,73	0,61	0,69	0,98	1,33	183,03
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	262	221	249	354	480	183

Додаток Ж

Оцінка ділової активності Коломийського політехнічного коледжу

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Вихідна інформація, тис.грн.						
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	3184,2	3818,3	5410,3	6770,8	7927,7	248,97
Операційні витрати	2441,4	2477,8	6095,5	6945,1	8274,2	338,91
Середньорічна вартість капіталу	3354,8	4564,85	7356,9	11234,8	15015	447,57
Середньорічна вартість необоротних активів	1035,95	2216,75	3610,8	4590,9	4901,1	472,76
Середньорічна вартість оборотних активів	2318	2346,85	3744,75	6639,35	10562,95	455,69
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	930,35	1092,8	1406,25	1767,65	2734,6	293,93
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	1232	1165,05	2011,35	2729,8	2154,35	174,87

Продовження додатка Ж

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	125,1	83,55	316,15	2081,2	5064,2	4048,24
Середньорічна вартість власного капіталу	2428,4	3581,1	6435,35	61928,9	13327,1	546,55
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	874,35	702,75	108,5	135,05	1070,7	122,46
Показники ділової активності						
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	0,95	0,84	0,74	0,60	0,53	55,63
Фондовіддача необоротних активів, грн.	3,07	1,72	1,50	1,47	1,62	52,66
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,37	1,63	1,44	1,02	0,75	54,64
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	262	221	249	354	480	183

Продовження додатка Ж

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021 р. до 2017р.
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	3,42	3,49	3,85	3,83	2,90	84,70
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	105	103	94	94	124	118
Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	2,58	3,28	2,69	2,47	3,68	142,38
Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	139	110	134	146	98	70
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	25,45	45,70	17,11	3,25	1,57	6,15
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	14	8	21	111	230	1626

Продовження додатка Ж

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,31	1,07	0,84	0,67	0,59	45,55
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	276	338	428	534	605	220
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	2,79	3,53	56,18	51,43	7,73	277,6
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	128,93	102,10	6,41	7,00	46,58	38,13

Додаток 3
Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану

Показник	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020р.		2021 р.		Питом а вага в інтегр о ваном у показ н ику
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Показники ліквідності											
Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,88	10	3,25	10	5,21	10	6,69	10	6,39	10	8,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,11	2	0,06	1	0,62	8	3,00	10	3,34	10	8,00
Показники ділової активності											
Період оборотності дебіторської заборгованості	14,14	10	7,88	10	21,04	10	110,66	7	229,97	1	
Період оборотності запасів, днів	316,6 5	0	203,0 7	3	201,8 4	3	233,13	2	212,71	3	
Період оборотності активів, днів	379,2 9	8	430,3 9	7	489,5 3	6	597,35	5	737,67	3	
Показники фінансової незалежності											
Коефіцієнт фінансової незалежності,	30,45	9	14,36	10	11,57	10	10,09	10	12,10	10	8,00

Продовження додатка 3

Показник	2017 р.		2018р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	46,92	10	69,26	10	78,26	10	84,25	10	77,00	10	8,00
Показники рентабельності											
Рентабельність продажу, %	0,00	6	0,00	10	49,57	5	37,13	2	37,63	8	9,00
Рентабельність активів, %	0,00	5	0,00	9	10,94	5	6,71	4	5,96	8	9,00
Рентабельність капіталу, %	0,00	5	0,00	9	12,50	5	7,51	0	6,71	10	9,00
Інші показники											
Знос основних засобів, %	8,82	10	16,62	10	13,15	10	18,81	10	23,71	10	7,00
Частка простроченої дебіторської заборгованості, %	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	5,00
Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	0	10	0	10	0	10	0	10	0	10	5,00

Продовження додатка 3

Показник	2017 р.		2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		
	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
Інтегрований показник фінансового стану	6,88		6,88		7,44		7,6		7,6		-
Рейтинг фінансового стану	Б		Б		А		А		А		-

ДОДАТОК Л

Склад витрат на збір інформації забезпечення функціонування Коломийського політехнічного коледжу

№ рахунку	№ суб-рахунку	Номенклатура статей витрат	Витрати на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу	Примітка
Рахунок 91— Загальновиробничі витрати	За видами діяльності	Витрати на вдосконалення технології і організації виробництва	Вартість матеріалів і виробів на здійснення дослідів і раціоналізаторських пропозицій; оплата праці робітників, зайнятих на цих роботах, і внески на соціальні заходи. Виплата авторських винагороджень, оплата експертиз та консультацій з питань якості маркетингу, інформації, збуту і постачання	Покращення якості продукції і її експлуатаційних характеристик дає підстави укладати угоди на більш вигідних умовах, покращувати конкурентні позиції підприємства, залучати нових покупців тощо
		Витрати на підтвердження якості	Суми витрат, пов'язаних із підтвердженням відповідності продукції, систем управління якістю встановленим вимогам відповідно до Закону України “Про підтвердження відповідності”	Витрати вимірювання якості продукції, систем управління якістю сприяють запобіганню випуску бракованої продукції та покращують конкурентні позиції підприємства на ринку
Рахунок 92— Адміністративні витрати	За видами діяльності	Витрати на обслуговування та управління підприємством	- представницькі витрати; - витрати на службові відрядження; - винагорода за професійні послуги (консультаційні, інформаційні, аудиторські, нотаріальні та ін.); - витрати на послуги зв'язку (телефонні, поштові та ін.); плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банку.	Зазначені адміністративні витрати входять до витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства, оскільки забезпечують здійснення ринкових трансакцій у сфері оформлення і укладання угод, пошуку інформації, підтримання ділових контактів з контрагентами, представлення належним чином підприємства та зміцнення його ринкових позицій
Рахунок 93— Витратина збут	За видами діяльності	Витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг)	Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції; витрати на ремонт тари; оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут; витрати на рекламу та дослідження ринку; витрати на відрядження працівників, зайнятих збутом; витрати на транспортування і страхування готової продукції (товарів), транспортно-експедиційні та інші послуги, витрати	Витрати на збут входять до витрат на збір інформації забезпечення функціонування бізнесу підприємства в повному складі через те, що забезпечують здійснення ринкових трансакцій, пов'язаних з продажем готової продукції

Продовження додатку Л

Рахунок 94—Інші витрати операційної діяльності	941	Витрати на дослідження і розробки	Витрати, пов'язані з дослідженнями та розробками, що здійснює підприємство, якщо такі дослідження та розробки відповідають П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	Певні нематеріальні активи дають підприємству можливість отримувати конкурентні переваги, укласти більш вигідні угоди, формувати клієнтську базу
	944	Сумнівні та безнадійні борги	Відрахування в резерв сумнівних боргів на заборгованість за реалізовану продукцію та сума списання поточної дебіторської заборгованості, що визнана безнадійною	Несплата контрагентом за контрактом є втратами підприємства, що виникають в результаті недосконалого вивчення партнера
	945	Втрати від операційних курсових різниць	Витрати за активами і зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти	В результаті встановлення невідповідного курсу підприємство може втрачати кошти в результаті операцій з іноземною валютою
	947	Нестачі і втрати від псування цінностей	Нестачі грошових коштів і втрати від псування цінностей, що виявлені в процесі заготовлення, переробки, збереження та реалізації, якщо на час встановлення нестачі винуватця не виявлено	Нестачі і втрати від псування цінностей пов'язані з опортуністичною поведінкою контрагентів (що поставляють неякісну продукцію) та працівників підприємства (які відповідають за її зберігання та переробку)
	948	Визнані штрафи, пені, неустойки	Визнані економічні санкції за невиконання підприємством законодавства та умов договорів	За недотримання вимог законодавства та невиконання умов договорів підприємство сплачує передбачені штрафи, пені, неустойки
Рахунок 95—Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Витрати, пов'язані з нарахуванням та сплатою відсотків за користування кредитами банків	Отримання позик є фінансовою транс-акцією, яка потребує організаційного та юридичного забезпечення, що супроводжуються виникненням витрат на збір інформації
	952	Інші фінансові витрати	Витрати, пов'язані із залученням позикового капіталу, зокрема витрати пов'язані з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансового лізингу тощо	забезпечення функціонування бізнесу